

Aangetekend verstuurd

Openbare versie

Ferratum Netherlands B.V.
Het bestuur
Asterweg 19, D12, unit17
1031 HL AMSTERDAM

Datum	18 november 2013
Ons kenmerk	[REDACTED]
Pagina	1 van 35
Telefoon	[REDACTED]
E-mail	[REDACTED]
Betreft	Oplegging bestuurlijke boete Ferratum Netherlands B.V.

Geacht bestuur,

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft besloten aan Ferratum Netherlands B.V. (Ferratum) een bestuurlijke boete van € 300.000,- op te leggen omdat Ferratum in de periode van 25 mei 2011 tot en met 11 december 2012 zonder vergunning krediet heeft aangeboden. Dit is een overtreding van artikel 2:60, eerste lid, van de Wet op het financieel toezicht (Wft).

Ferratum bood consumenten de mogelijkheid om via haar websites en per sms snel geld te lenen. Ferratum adverteerde dat er geen kosten voor het krediet in rekening werden gebracht. In werkelijkheid moesten consumenten wel degelijk hoge kosten betalen. Om voor krediet in aanmerking te komen, stelde Ferratum een garantstelling verplicht. Alleen als de consument koos voor een betaalde garantstelling van Global Guarantee, een aan Ferratum gelieerde partij, kon hij snel en gemakkelijk over krediet beschikken. Verder bracht Ferratum hoge aanmaningskosten in rekening, wanneer iemand zijn krediet niet tijdig terugbetaalde.

Hieronder wordt het besluit verder toegelicht. In paragraaf 1 vindt u de weergave van de feiten die ten grondslag liggen aan het besluit. Paragraaf 2 geeft een beoordeling van de feiten, waarbij ook de zienswijze van Ferratum aan bod komt. Paragraaf 3 bevat het besluit en in paragraaf 4 staat hoe u bezwaar kunt maken.

De versie van het besluit die openbaar wordt gemaakt treft u aan in de bijlage.

1. Feiten

1.1 Inleiding

Eerst wordt in paragraaf 1.1.1 een overzicht gegeven van alle betrokken (rechts)personen. Vervolgens wordt in paragraaf 1.1.2 weergegeven welke informatie de AFM in haar onderzoek heeft aangetroffen op de websites van Ferratum (www.ferratum.nl en www.saldodipje.nl) en op de website van de aan Ferratum gelieerde rechtspersoon Global Guarantee (www.globalguarantee.eu). Daarna volgt in paragraaf 1.1.3 een weergave van het overige verloop van het onderzoek en het boeteproses.

1.1.1 Betrokken (rechts)personen

- **Ferratum Netherlands B.V.**

Ferratum Netherlands B.V. (Ferratum) staat in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34272204 geregistreerd, en is gevestigd op het adres Asterweg 19, D12, unit 17, 1031 HL Amsterdam. Ferratums bedrijfsprofiel luidt: *'Houdster- en financieringsmaatschappij'*. Er stonden op 7 november 2012 negen werkzame personen geregistreerd. De bestuurders zijn [A] (sinds 20 april 2007), [B] (20 april 2007) en [C] (sinds 1 januari 2011). Enig aandeelhouder van Ferratum is [D].

- **[D]**

[D] is onder nummer [REDACTED] in het handelsregister van Finland¹ geregistreerd. De bestuurders van Ferratum zijn eveneens bestuurders van [D].

- **[E]**

Ferratum maakt deel uit van [E]. Enig aandeelhouder van de [E] is [D]. Een van de mensen die werkzaam is bij de [E] is [F]. [F] is tot 10 augustus 2012 bestuurder geweest bij Global Guarantee.

- **Global Guarantee OÜ**

Uit het handelsregister van Estland blijkt dat Global Guarantee OÜ (Global Guarantee) tot 13 juni 2011 geregistreerd heeft gestaan onder de handelsnaam Ferratum Finance Estonia OÜ. Tot 5 oktober 2011 waren Ferratums bestuurders [A] en [B] eveneens bestuurders van Global Guarantee. Global Guarantee is gevestigd op hetzelfde adres als [REDACTED], een onderdeel van [E]. Global Guarantee maakt volgens de verstrekte jaarcijfers van Ferratum deel uit van [E].

---

¹ Patteri- Ja Reksterihallitus, Kaupparekisterijärjestelmä.

1.1.2 Onderzoek naar de websites van Ferratum en Global Garantie

Ferratum heeft consumenten de mogelijkheid geboden om via haar websites of per sms² een krediet van € 100,- tot en met € 800,- met looptijden van 15, 30 of 45 dagen, aan te vragen. Voor het krediet bracht Ferratum 0% rente in rekening, maar stelde daarbij een garantstelling verplicht. De consument had de keus tussen twee soorten garantstellingen: een kosteloze persoonlijke garantstelling van een aan de consument gelieerde persoon, of een garantstelling van Global Garantie. Voor een garantstelling van Global Garantie moest een vergoeding worden betaald, waarvan de hoogte afhankelijk was van de krediet som. Bij een persoonlijke garantstelling, die veel ingewikkelder was om te regelen en waarbij de garant op kredietwaardigheid werd getoetst, duurde het aanzienlijk langer voordat het krediet op de rekening van de consument werd gestort. In het geval dat een consument verzuimde op tijd aan zijn betalingsverplichting te voldoen bracht Ferratum niet-nakomingskosten (aanmaningskosten) in rekening. Dit alles heeft de AFM opgemaakt uit de websites van Ferratum en Global Garantie.

De website www.ferratum.nl

De AFM heeft op 7 november 2012 het volgende gesignaleerd op de website ferratum.nl:

- *“We zijn weer online! Minilening nodig..., wij bieden een minileningen aan van 100 tot 800 Euro, als enige in Nederland!”*
- *“Binnen 10 minuten geld op uw rekening*³”*
“* Na acceptatie en bevestiging van uw persoonlijke pincode maken wij tijdens onze klantenservice openingstijden het geld binnen 10 minuten over naar uw bankrekening”
- *“Ferratum brengt geen kosten in rekening over het leenbedrag. (...) Indien u gebruik maakt van Global Garantie als garantiestelling dan wordt er een garantieprijs berekend (...). Kijk voor de garantieprijs in de algemene voorwaarden van Global Garantie of tijdens uw aanvraagproces.”*

Uit de webpagina *“Veelgestelde vragen, Voordat u aanvraagt”*:

- *“Tijdens de aanvraag dien ik een keuze te maken tussen garantiestellingen, waarom? De garantiestelling zorgt ervoor dat Ferratum Nederland minimaal risico loopt over het uitgeleende bedrag. In de aanvraag kunt u de garantiestelling selecteren. U kunt kosteloos een bedrag aanvragen indien u, in uw omgeving een persoon heeft die garant wil staan voor het aangevraagde bedrag. U kunt er ook voor kiezen om Global Garantie garant te laten staan, hiervoor wordt een serviceprijs in rekening gebracht.”*

---

² Het aanvragen van een krediet per SMS was alleen mogelijk bij Ferratum.nl. Op de website www.saldodipje.nl stond vermeld: *“Lenen via sms is niet mogelijk”*.

³ Bevat een hyperlink naar de website <https://globalguarantee.eu/nl/guaranteeprices> van Global Garantie.

- **“Hoe werkt de persoonlijke garantiestelling?**
Stap 1: U dient uw eigen aanvraaggegevens in te vullen. Stap 2: U vult de gegevens in van de persoon die garant staat voor het door u geleende bedrag. Stap 3: De persoonlijke garantiesteller verstuurt een kopie van zijn/haar id of paspoort inclusief een kopie van het bankafschrift en gaat akkoord met de voorwaarden van de garantiestelling. Op grond van artikel 1:88 BW dient ook uw eventuele echtgeno(o)t(e) de garantiestelling ter goedkeuring te ondertekenen. Wij verwerken vervolgens de aanvraag.”

- **“Welke documenten moet ik versturen voor de persoonlijke garantiestelling?**
  - *Kopie van een Nederlands identiteitsbewijs van de garantiesteller*
  - *Kopie van een bankafschrift van de garantiesteller*
  - *Ondertekend exemplaar van de overeenkomst van hoofdelijke verbondenheid.”*

- **“Hoe werkt Global Garantie als garantiestelling?**
Global Garantie biedt u de service van garantiestelling. (...) U betaalt Global Garantie voor de garantiestelling. De prijzen voor het gebruik maken van garantiestelling van Global Garantie zijn vernoemd in de Global Garantie voorwaarden en worden getoond tijdens het aanvraagproces. Kijk voor de voorwaarden en garantieprijs in de algemene voorwaarden van Global Garantie⁴.”

- **“Hoelang duurt het voordat ik mijn geld ontvang?**
Indien u bij ons al eens eerder heeft geleend, maakt Ferratum het Minikrediet binnen 10 minuten over naar uw rekening (tijdens klantenservice openingstijden). In het geval u voor de eerste maal leent bij Ferratum, maken wij normaal gesproken het geld na 1 werkdag over naar uw bankrekening.”

In de algemene voorwaarden van Ferratum (de “kredietvoorwaarden”) staat ondermeer:

- *“3.6 Opschortende voorwaarde voor het verkrijgen van het Minikrediet is het verstrekken van de volgende gegevens:
  - *Een salarisstrook, niet ouder dan twee maanden.*
  - *Een door een garantsteller en zijn/haar echtgeno(o)t ondertekende hoofdelijke garantiestelling, óf een garantie die is verstrekt door de vennootschap Global Garantie OÜ.”**

- *“6.1 Ferratum Netherlands BV berekent 0 euro Behandelingskosten voor de kredietverstrekking.”*

- *“6.2 Over het Minikrediet zal geen rente in rekening worden gebracht.”*

- *“8.2 (...) de Kredietnemer [is] aan Ferratum in geval van niet tijdige betaling aanmaningskosten verschuldigd ter zake de aanmaningen die door of namens Ferratum aan de Kredietnemer zijn verzonden.*

---

⁴ Bevat een hyperlink naar de website <https://www.globalguarantee.eu/nl/guaranteeprices> van Global Garantie.

Deze aanmaningskosten bedragen EUR 7,= voor de eerste aanmaning en EUR 17,= voor elke volgende aanmaning.”

De website saldodipje.nl

Op 7 november 2012 heeft de AFM op de website saldodipje.nl de volgende informatie aangetroffen:

- *“Saldodipje.nl is een initiatief van Ferratum, de Europese marktleider in het verstrekken van minikredieten (ook wel flitsleningen genoemd).”*
- *“Schrijf je alvast vrijblijvend in om snel te kunnen lenen zonder kosten.”*
- *“De maximale rente op krediet bedraagt op dit moment 15%. Bij saldodipje bedraagt dit 0% mits u binnen de afgesproken termijn terugbetaald. (...)”*
- *“Onze service is gratis: geen inschrijfkosten, geen administratiekosten, geen servicekosten. Wel zijn kredietwaardigheid, persoonlijke (gratis) of Global Guarantee (kostenoverzicht) garantiestelling verplicht.”*
- *“(...) zorg voor een garantiestelling (het snelst via Global Guarantee)(...)” [onderstreping toegevoegd]*
- *“Dankzij de garantiestelling kan Saldodipje.nl de leningen gratis aanbieden. Om de financiële risico's te beperken hebben wij een contract afgesloten met Global Guarantee, een partij die zich toelegt op financiële verzekeringen. Als je de garantiestelling bij Global Guarantee regelt, kost dat je wel geld. Maar het is de snelste en eenvoudigste manier om een lening af te sluiten bij Saldodipje.nl. Je kunt het ook zelf regelen, bijvoorbeeld door je beste vriend aan te dragen als garantiesteller. Iedereen kan garant staan voor jou, zolang het maar een levend persoon is die door de kredietcheck komt. Aan deze garantiestelling zijn geen kosten verbonden. Lenen bij Saldodipje.nl is dus echt gratis!” [onderstreping toegevoegd]*
- *“Hoe werkt de persoonlijke garantiestelling?
Stap 1: Print het Garantieformulier uit
Stap 2: Vul het in, samen met jouw garantiesteller (denk aan de handtekeningen!)
Stap 3: Voeg de gevraagde bijlagen toe (kopie identiteitsbewijs, recent bankafschrift)
Stap 4: Stuur de documenten naar Saldodipje.nl
Stap 5: Het geld wordt op je rekening gestort (na ontvangst documenten en gunstige kredietwaardigheidscheck)
Stap 6: Je ontvangt een sms 'je ter bevestiging”*
- *“Wil je gebruik maken van de service van Global Guarantee, dan hoef je dit alleen maar bij je aanvraag te vermelden. Je kunt de garantiestelling dan direct bij Global Guarantee afsluiten. Hier zijn wel kosten aan verbonden. Deze kosten hangen af van het leenbedrag en de terugbetalingstermijn.”*

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 6 van 35

- *“Leden die al eens eerder geld hebben geleend bij Saldodipje.nl krijgen (tijdens de openingstijden van de klantenservice) het leenbedrag binnen 10 minuten op hun rekening gestort. Leen je voor het eerst, dan duurt het ongeveer 1 werkdag voor het op je rekening staat.”*
- *“Als je opdracht geeft aan Saldodipje.nl om geld op je rekening te laten storten én je hebt direct een garantiesteller gevonden, duurt het in principe minder dan tien minuten tot het bedrag is overgemaakt op je rekening. Saldodipje.nl stort meteen het geld op je rekening als je doordeweeks tussen 09:00 en 20:00 uur opdracht geeft. Of in het weekend op zaterdag tussen 11:00 en 17:00 uur. Als je opdracht geeft buiten deze tijden staat het bedrag de volgende werkdag meteen op je rekening.”*

De algemene voorwaarden van Saldodipje die op de website zijn gepubliceerd zijn vrijwel gelijk aan die van ferratum.nl.

De website van Global Garantie

Op de website ferratum.nl en saldodipje.nl is door Ferratum meerdere malen naar de website van Global Garantie verwezen.

Op de website globalguarantee.eu/saldodipje/guaranteeprices heeft de AFM op 7 november 2012 het volgende vermeld zien staan: *“Beste Saldodipje.nl klant, Voor klanten van Saldodipje.nl heeft Global Garantie een versimpeld aanvraagproces ingericht. De garantiestelling is zo binnen enkele minuten aangevraagd. Om uw aanvraag direct te behandelen, hebben wij uw persoonlijke gegevens nodig. Uw gegevens kunt u invullen bij de vrijblijvende inschrijving op Saldodipje.nl. Wij nemen dit vervolgens over van het beveiligde systeem van Saldodipje.nl. Onderstaande link verwijst u door naar de vrijblijvende inschrijfpagina van Saldodipje.nl”*

Via een hyperlink op ferratum.nl heeft de AFM op 7 november 2012 de volgende tekst aangetroffen: *“Beste Ferratum.nl klant Fijn dat we u mogen verwelkomen bij Global Garantie. Via ons kunt u de garantstelling voor het geleende bedrag van Ferratum.nl waarborgen. Op deze pagina vind u de premiebedragen voor de garantiestellingen met de verschillende leenbedragen van Ferratum en de mogelijke termijnen voor terugbetaling.”*

Verder staat in de Algemene voorwaarden van Global Garantie die op 7 november 2012 op globalguarantee.eu zijn geraadpleegd, onder meer:

- *“Garant: de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, opgericht naar het recht van Estland, Global Garantie OÜ gevestigd in Tallinn, Estland, geregistreerd onder nummer 11.910.633.”*

Datum	18 november 2013
Ons kenmerk	[REDACTED]
Pagina	7 van 35

Uit de website www.global.guarantee.eu⁵ valt niet op te maken dat Global Guarantee samenwerkt met entiteiten buiten [E].

1.1.3 Overig onderzoek en verloop van het boeteproces

Op 26 mei 2011 heeft de AFM telefonisch contact gehad met Ferratum. Tijdens dit telefoongesprek heeft de AFM Ferratum erop gewezen dat de Richtlijn Consumentenkrediet 2008/48/EG⁶ op 25 mei 2011 is geïmplementeerd⁷ waardoor alle consumentenkredieten, inclusief flitskredieten, onder de werking van de Wft vallen. Ferratum heeft daarop geantwoord dat zij van mening is dat de Wft niet op haar van toepassing is.

Omdat bij de AFM het vermoeden bestond dat Ferratum in strijd met artikel 2:60, eerste lid, Wft handelde, heeft de AFM op 19 juli 2011 een informatieverzoek⁸ aan Ferratum verstuurd, waarin Ferratum wordt gevraagd naar haar verdienmodel; naar de activiteiten die zij verricht, en wanneer zij met deze activiteiten is begonnen; hoeveel kredieten zij heeft verstrekt aan consumenten; wat haar beleid is ten aanzien van het niet nakomen van de aflossing van de lening; naar eventuele samenwerkingsverbanden; en een kopie van bankafschriften vanaf 25 mei 2011.

Op 28 juli 2011 heeft Ferratum per e-mail op het informatieverzoek gereageerd. Ferratum stelt daarin dat zij sinds het flitskredietverbod alleen nog geheel gratis kredieten aanbiedt, met een looptijd korter dan drie maanden, waarbij alleen een garantstelling verplicht is. Hierdoor is volgens haar de Wft niet op haar van toepassing. Hierna heeft de advocaat van Ferratum een vervolgreactie verstuurd.⁹ Daarin herhaalt hij dat de Wft niet op de activiteiten van Ferratum van toepassing is. Verder geeft hij aan dat Ferratum de vragen uit het informatieverzoek niet wil beantwoorden voor zover het geheime bedrijfsinformatie of vertrouwelijk informatie van klanten betreft. Ferratum is van mening dat de AFM zowel de bevoegdheden als een redelijk belang mist om de informatie op te vragen. Ferratum noemt het informatieverzoek van de AFM disproportioneel, en zegt dat zij vanzelfsprekend werkt conform de geldende wet- en regelgeving. Op de vraag naar Ferratums beleid bij niet-nakoming laat de advocaat weten dat vrijwel alle klanten het krediet tijdig terugbetalen. Mocht een klant niet binnen zeven dagen na vervaldatum terugbetalen, dan brengt Ferratum € 7,- administratiekosten in rekening. Indien de klant het krediet niet binnen veertien dagen na vervaldatum terugbetaalt, dan brengt Ferratum € 14,- administratiekosten in rekening.

---

⁵ Raadpleegdatum 7 november 2012.

⁶ Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG (*PbEU* L 133/66).

⁷ Wet van 19 mei 2011 tot wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten ter implementatie van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad (*PbEU* L 133/66), *Stb.* 2011, 246 (Implementatiewet Consumentenkrediet).

⁸ Kenmerk: [REDACTED].

⁹ Door de AFM op 1 september 2011 ontvangen.

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 8 van 35

Aangezien de informatie die de AFM van Ferratum heeft ontvangen niet toereikend is, heeft de AFM op 10 oktober 2011 een rappel informatieverzoek¹⁰ aan Ferratum verstuurd, waarin zij Ferratum verzoekt binnen vijf dagen na dagtekening van het rappel informatieverzoek alsnog te antwoorden. De AFM wijst Ferratum erop, dat de AFM op basis van art. 5:16 en 5:17 van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) bevoegd is om de desbetreffende informatie op te vragen, en dat zij op grond van artikel 1:89 Wft een geheimhoudingsplicht heeft ten aanzien van vertrouwelijk gegevens en inlichtingen. Op grond van 5:20 Awb vordert zij Ferratums medewerking. De advocaat van Ferratum heeft de AFM op 11 oktober 2011 per e-mail laten weten dat Ferratum ernaar streeft binnen de gestelde termijn te reageren, maar mogelijk er enige tijd langer nodig zal hebben. Op 27 oktober 2011 heeft de advocaat van Ferratum laten weten dat een conceptreactie gereed is, waarop hij op korte termijn een goedkeuring van de directie van Ferratum verwacht. Hij denkt de reactie de week erop te kunnen toesturen. Op 2 november 2011 heeft de AFM telefonisch contact opgenomen met de advocaat om te informeren naar de reactie. De advocaat verwacht de volgende dag of uiterlijk binnen twee dagen de reactie naar de AFM toe te sturen.

Omdat de verwachte reactie is uitgebleven, heeft de AFM op 7 november 2011 wederom contact opgenomen met de advocaat van Ferratum. De advocaat heeft later op de dag een e-mail gestuurd waarin hij schrijft: *“Ik ga er vanuit dat ik vanmiddag nog bericht krijg van de directie van cliënte en dat ik u de antwoorden op de gestelde vragen dan ook vandaag nog kan doorsturen.”*

Op 8 november 2011 heeft de AFM per e-mail een reactie op het herhaald informatieverzoek van de advocaat van Ferratum ontvangen. Ferratum blijft daarin bij haar standpunt dat de Wft niet op haar van toepassing is, maar zegt uit goede wil toch een aantal vragen te beantwoorden. Ferratum zegt dat haar systeem er niet op is berekend om na te gaan hoeveel kredieten er exact zijn verstrekt, maar het aantal ligt bij benadering tussen de 2000 en 4000 leningen per maand. Ferratum weigert bankafschriften over te leggen, omdat zij dit in strijd acht met het proportionaliteitsbeginsel. Over haar verdienmodel zegt Ferratum het volgende: *“Although Ferratum is of the opinion that the question of Ferratum’s revenue model has no relevance to the fulfillment of AFM’s duties, please find the description of the revenue model below. [...] “In its role as a marketing service provider Ferratum also collects marketing data while offering free loans to consumers. This data is gathered during the application process. Ferratum consolidates that data through sophisticated analytical techniques to extract information relating to the applicant’s financial needs and payment behaviours. This information allows Ferratum to develop targeted and efficient marketing measures. Currently this information is provided to affiliated companies within the [E]. Once the database has reached a significant size it is planned to offer this marketing data to De interested parties outside the [E]. Ferratum receives revenues from several affiliated companies on intra-group level.”*

Op 6 maart 2012 heeft de AFM aan Ferratum laten weten dat de AFM voornemens is een last onder dwangsom op te leggen om Ferratum te sommeren in overeenstemming te handelen met artikel 2:60, eerste lid, Wft.¹¹ Op 7 maart 2012 heeft de advocaat van Ferratum telefonisch contact opgenomen met de AFM. De advocaat heeft verzocht om uitstel van de zienswijzetermijn zoals gesteld in het voornemen. Er wordt afgesproken dat Ferratum uiterlijk 16 maart 2012 haar zienswijze op het voornemen zal indienen. De volgende dag heeft de advocaat per e-

¹⁰ Kenmerk: [REDACTED].

¹¹ Kenmerk van het voornemen tot een last onder dwangsom: [REDACTED]

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 9 van 35

mail¹² aangegeven dat Ferratum ook niet in staat is om haar zienswijze voor de deadline van 16 maart in te dienen. Hij verzoekt om nader uitstel tot 3 april 2012. Op 13 maart 2012 zijn de AFM en de advocaat van Ferratum telefonisch¹³ overeengekomen dat Ferratum haar zienswijze uiterlijk 21 maart 2012 zal indienen. Ferratum heeft zich niet aan de afgesproken datum gehouden. Op 21 maart 2012 heeft een medewerker van kantoor van de advocaat van Ferratum telefonisch contact opgenomen met de AFM met het verzoek om uitstel voor het aanleveren van de schriftelijke zienswijze. Ferratum heeft toegezegd de zienswijze uiterlijk de volgende dag om 17.00 uur te in te dienen. Het uitstel is door de AFM verleend.

De AFM heeft de zienswijze op het voornemen op 22 maart 2012 ontvangen. Ferratum benadrukt in deze zienswijze dat grondig wordt gecontroleerd of de klant aan zijn betalingsverplichtingen zal kunnen voldoen. Ook laat Ferratum weten dat het ook mogelijk is een bank of instelling zoals Nationale Borg als garant te gebruiken, en zegt deze mogelijkheid spoedig duidelijk op de website te vermelden. Ferratum betwist dat het bedrag eerder op de rekening van de klant wordt overgemaakt wanneer deze gebruik maakt van een garantstelling van Global Garantie. Verder is Ferratum het er niet mee eens zij gebruik maakt van een cosmetische constructie om de wet te omzeilen. Ferratum meent transparant te zijn naar de consument toe en zegt grote waarde te hechten aan het beschikbaar stellen van informatie. Over de relatie tussen Ferratum en Global Garantie zegt Ferratum het volgende: *“Global Guarantee is an independent Legal entity incorporated under the laws of Estonia. It is correct that the former directors of Global Guarantee are the directors of Ferratum. However, Ferratum fails to see the relevance of this factual observation. The fact that [F] also works at the [E] (and not Ferratum Netherlands B.V.) is also irrelevant. It would appear that the AFM equates Global Guarantee with Ferratum Netherlands B.V. However, in general the equation of companies is impossible. This is evidenced, among other things, by established case law.”*¹⁴ Verder blijft Ferratum bij haar eerdere standpunt dat zij geen kosten bij haar klanten in rekening brengt, en daardoor onder de uitzondering van artikel 1:20, eerste lid, aanhef, sub e, Wft valt, waarin is bepaald dat de Wft niet van toepassing is wanneer slechts ‘onbetekenende kosten’ in rekening worden gebracht. Ook is Ferratum het niet eens met het standpunt van de AFM dat de kosten voor de garantstelling van Global Garantie zijn aan te merken als kosten die verband houden met het krediet: *“Ferratum is principally of the opinion that the costs charged by Global Guarantee or any other provider are not ‘connected with the credit’ provided by Ferratum. The costs are based on a separate Legal act contracted by the consumer, with a separate Legal entity, based in a different country with its own Legal system.”* Subsidiair neemt Ferratum het standpunt in dat de betaalde garantstelling geen nevendienst is. Mocht het wel een nevendienst zijn, dan is het een onverplichte nevendienst. Wat de niet-nakomingskosten betreft, betwist Ferratum dat deze een belangrijke rol spelen in haar verdienmodel. De niet-nakomingskosten maken geen onderdeel uit van Ferratums verdienmodel, het is slechts een dwangmiddel om nakoming te stimuleren. De betaalmoraal in Nederland is hoog; meer dan 75% van de kredietnemers betaalt op tijd terug.

---

¹² Deze reactie is ook per post verstuurd en op 9 maart 2012 door de AFM ontvangen.

¹³ Dit is dezelfde dag door de AFM per e-mail bevestigd.

¹⁴ Ferratum verwijst naar een arrest van de Hoge Raad, 13 oktober 2000, NJ 2000, 698 en een uitspraak van het Hof Amsterdam, 3 april 2008, JOR 2008/280.

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 10 van 35

Naar aanleiding van Ferratums zienswijze, heeft de AFM op 2 april 2012 een aanvullend informatieverzoek¹⁵ aan Ferratum verstuurd, waarin zij Ferratum vraagt om binnen vijf werkdagen na dagtekening aan het gevraagde te voldoen. De volgende gegevens worden gevraagd: het aantal verstrekte kredieten, met een overzicht van de gekozen garantstellingen (de persoonlijke garantstelling, een garantstelling van Global Guarantee, of een garantstelling van een bank of Nationale Borg); een samenwerkingsovereenkomst tussen Ferratum en Global Guarantee of een gedetailleerde omschrijving van de gemaakte afspraken; bankrekeningnummer(s) van Ferratum; een overzicht van de totale opbrengsten en kosten vanaf 25 mei 2011 tot en met het heden; en het aantal gevallen dat er niet-nakomingskosten in rekening zijn gebracht. De AFM geeft aan dat Ferratum ook haar zienswijze naar voren kan brengen.

Op 4 april 2012 heeft Ferratum per e-mail aan de AFM gevraagd de reactietermijn te verlengen tot en met 18 april 2013. De AFM gaat akkoord¹⁶ met uitstel van de reactietermijn tot uiterlijk vrijdag 13 april 2012 tot 17.00 uur.

Op 13 april 2012 heeft de AFM per e-mail een reactie van Ferratum op het aanvullend informatieverzoek ontvangen. Ferratum beschuldigt de AFM van een fishing expedition. Ferratum beroept zich op haar zwijgrecht op grond van artikel 5:20 Awb, en op grond van artikel 5 EVRM en artikel 14 IVBPR. Ferratum is van mening dat een (dreigende) last onder dwangsom een punitieve sanctie is. Ferratum blijft bij haar standpunt dat niet-nakomingskosten geen deel uitmaken van haar bedrijfsmodel, en dat de betaalmoraal in Nederland heel goed is. Ferratum weigert informatie prijs te geven over de samenwerking tussen Ferratum en Global Guarantee. Ook weigert Ferratum haar bankrekeningnummer(s) prijs te geven. Voor een overzicht van de totale opbrengsten verwijst Ferratum naar de Kamer van Koophandel.

Op 17 april 2012 heeft de AFM aan Ferratum meegedeeld¹⁷ dat Ferratum zich niet kan beroepen op het zwijgrecht met betrekking tot de gestelde vragen uit het informatieverzoek van 2 april 2012, en vordert dezelfde informatie op grond van artikel 5:16 en 5:17 Awb. Ferratum moet de informatie uiterlijk 20 april 2012 hebben verstrekt. Op 19 april 2012 heeft Ferratum de AFM per e-mail verzocht of zij uiterlijk 23 april 2012 haar reactie kan indienen. De AFM heeft op 20 april 2012 per e-mail aangegeven, dat de reactietermijn wordt verlengd tot uiterlijk 23 april 2012, 12.00 uur. De AFM heeft op 23 april 2012 om 16.28 uur van Ferratum een e-mail ontvangen, waarin Ferratum een overzicht geeft van de kredieten die niet tijdig zijn terugbetaald. Uit dit overzicht maakt de AFM op dat van de via Ferratum.nl en Saldodipje.nl verstrekte kredieten van 25 mei 2011 tot en met 31 maart 2012 in totaal 7.986 van de 53.175 kredieten (15%) niet binnen 7 dagen zijn terugbetaald en dat hiervoor kosten in rekening zijn gebracht. Ook blijkt dat in totaal 6.646 van de 53.175 kredieten (12%) niet binnen 14 dagen zijn terugbetaald en dat hiervoor kosten in rekening zijn gebracht.

Op 8 mei 2012 heeft de AFM een last onder dwangsom¹⁸ opgelegd aan Ferratum. Deze last strekt ertoe dat Ferratum binnen tien werkdagen na dagtekening de in de last opgevraagde informatie aan de AFM verstrekt, op

---

¹⁵ Kenmerk: [REDACTED]

¹⁶ Per e-mail op 5 april 2012.

¹⁷ Kenmerk: [REDACTED]

¹⁸ Kenmerk: [REDACTED]

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 11 van 35

straffe van € 4.000,- voor iedere dag of gedeelte daarvan dat niet aan de last is voldaan, tot een maximum van € 80.000,-.

Op 11 mei 2012 heeft Ferratum per e-mail aangekondigd in bezwaar te gaan tegen de last onder dwangsom en deelt mee dat zij een voorlopige voorziening aanhangig zal maken. Ferratum heeft tevens verzocht de begunstigingstermijn op te schorten totdat de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan. Op 14 mei 2012 heeft de AFM aan Ferratum laten weten nog geen bezwaarschrift of verzoekschrift tot voorlopige voorziening te hebben ontvangen en dat de begunstigingstermijn wordt opgeschort totdat de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan.

Op 22 mei 2012 heeft Ferratum een bezwaarschrift, voorzien van gronden, ingediend tegen de last onder dwangsom.¹⁹ Ferratum geeft hierbij tevens aan dat zij een voorlopige voorziening bij de rechtbank aanhangig heeft gemaakt, en verzoekt de AFM de begunstigingstermijn, die afloopt op 23 mei 2012 om 24.00 uur, in ieder geval te verlengen totdat de voorzieningenrechter uitspraak heeft gedaan. Op 23 mei 2012 heeft Ferratum aan de AFM een afschrift van het verzoek om een voorlopige voorziening toegestuurd. Ferratum verzoekt de rechtbank tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de last onder dwangsom, totdat er uitsluit is verkregen op het bezwaarschrift. De AFM heeft aan Ferratum op 24 mei 2012 laten weten dat zij bereid is de begunstigingstermijn te verlengen en de publicatie van het besluit op te schorten, totdat de voorzieningenrechter van de rechtbank Rotterdam uitspraak heeft gedaan. De AFM geeft daarbij wel aan dat zij er daarbij vanuit gaat dat de behandeling van het verzoek zo snel mogelijk zal plaatsvinden. Dit heeft de AFM dezelfde dag per brief²⁰ aan de rechtbank Rotterdam bevestigd.

Per e-mail van 19 juli 2012 heeft Ferratum aangegeven graag gehoord te worden in de bezwaarprocedure. Verder zou Ferratum het op prijs stellen een nadere termijn te krijgen voor het aanvullen van bezwaargronden vanwege het feit dat de voorzieningenrechter van de rechtbank Rotterdam nog geen uitspraak heeft gedaan. Bij brief van 20 juli 2012²¹ heeft de AFM aan Ferratum een termijn van twee weken na de dag van verzending van de uitspraak van de voorzieningenrechter gegeven en heeft de termijn voor de beslissing op bezwaar opgeschort tot de dag waarop de aanvullende gronden van bezwaar door de AFM zijn ontvangen.

Bij uitspraak van 2 augustus 2012²² heeft de voorzieningenrechter van de rechtbank Rotterdam het verzoek van Ferratum afgewezen. De voorzieningenrechter is van oordeel dat de AFM de informatie uit het informatieverzoek redelijkerwijs kon opvragen. De voorzieningenrechter acht het hierbij van belang dat de informatie op de websites van Ferratum bij de AFM vragen heeft opgeroepen omtrent het verdienmodel van Ferratum. Verder acht de voorzieningenrechter het van belang dat de AFM een zekere verbondenheid tussen Ferratum en Global Garantie heeft geconstateerd. De gevraagde informatie zou de AFM duidelijkheid kunnen verschaffen over het bestaan van het verdienmodel van Ferratum, al dan niet in samenwerking met Global Garantie, en daarmee over de vraag of verzoekster meer dan onbetekende kosten in rekening heeft gebracht voor het verstrekken van krediet, waarmee

---

¹⁹ Per e-mail en fax.

²⁰ Kenmerk: [REDACTED]

²¹ Kenmerk: [REDACTED]

²² Voorzieningenrechter Rechtbank Rotterdam, 2 augustus 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BX7988.

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 12 van 35

artikel 2:60, eerste lid, Wft wordt overtreden. De voorzieningenrechter heeft de in de last genoemde begunstigingstermijn geschorst met drie werkdagen te rekenen vanaf de dag van verzending van de uitspraak.

Ferratum heeft de AFM op 6 augustus 2012 laten weten dat zij vanaf 7 augustus 2012 geen enkele vorm van krediet meer zal verstrekken, waardoor volgens haar de basis voor het informatieverzoek komt te vervallen. Ferratum gaat er dan ook vanuit dat er geen dwangsommen verschuldigd zullen zijn. De AFM heeft Ferratum hierop bij brief²³ van 7 augustus 2012 laten weten, dat Ferratum dwangsommen zal verbeuren en dat de last gepubliceerd zal worden als Ferratum niet aan de last voldoet.

Op 7 augustus 2012 heeft de AFM een e-mail ontvangen van de advocaat van Ferratum. Hierin deelt hij mee dat de onderzoeksbevoegdheid van de AFM is komen te vervallen omdat Ferratum haar activiteiten heeft gestaakt. Mocht de AFM een dwangsbesluit nemen, dan zal Ferratum de voorzieningenrechter verzoeken dit besluit te schorsen.

Vanaf 8 augustus 2012 is Ferratum dwangsommen van € 4.000,- per dag gaan verbeuren.

Per e-mail van 9 augustus 2012 heeft de AFM aan Ferratum meegedeeld dat de AFM de last diezelfde dag openbaar zal maken op grond van artikel 1:99 Wft. Vervolgens heeft de AFM de last op www.afm.nl gepubliceerd.

Op 14 augustus 2012 heeft Ferratum per e-mail laten weten dat zij overweegt opnieuw een voorlopige voorziening te starten, om de dwangsommen op te schorten. De AFM heeft daarop diezelfde dag per brief²⁴ laten weten dat zij uit de e-mail van Ferratum opmaakt dat Ferratum geen gevolg geeft aan de last, en dat zij de in de last opgevraagde informatie nog steeds moet verstrekken. De AFM laat Ferratum weten dat, ondanks dat Ferratum kennelijk meent dat zij artikel 2:60, eerste lid, Wft niet heeft overtreden, een medewerkingsplicht heeft op grond van artikel 5:20 Awb.

Op 16 augustus 2012 heeft Ferratum een aanvullend bezwaarschrift verstuurd naar de AFM.

Op 20 augustus 2012 heeft Ferratum de voorzieningenrechter van de rechtbank Rotterdam opnieuw verzocht om de begunstigingstermijn van de last te schorsen totdat de AFM op het daartegen gerichte bezwaar heeft beslist. Ferratum heeft de AFM daarvan niet op de hoogte gesteld.

Op 24 augustus 2012 heeft Ferratum de in de last opgevraagde informatie per e-mail verstrekt. Omdat dit 17 kalenderdagen na de begunstigingstermijn is gebeurd, heeft Ferratum een dwangsom van € 68.000,- verbeurd.

Ferratum heeft een overzicht gegeven van het aantal verstrekte kredieten, van 1 juni 2011 tot en met 8 mei 2011.

---

²³ Kenmerk: [REDACTED]

²⁴ Kenmerk: [REDACTED]

Ferratum heeft sinds 1 juni 2011²⁵ tot en met 8 mei 2012²⁶ onder de handelsnaam Ferratum.nl, in totaal minimaal 42.919 kredieten verstrekt. Hierbij is 40.703 keer gekozen voor een garantstelling van Global Garantie. Dit is ongeveer 95% van de verstrekte kredieten. De kosten die een consument verplicht heeft moeten betalen voor een garantstelling van Global Garantie varieerden – afhankelijk van de hoogte en de looptijd van het krediet – van € 19,- tot € 267,-.²⁷ Gedurende dezelfde periode heeft Ferratum onder handelsnaam Saldodipje.nl in totaal minimaal 17.776 kredieten verstrekt. Hierbij is 17.323 keer gekozen voor een garantstelling van Global Garantie. Dit is ruim 97% van de verstrekte kredieten. De kosten die een consument verplicht heeft moeten betalen voor een garantstelling van Global Garantie varieerden van € 23,- tot € 256,-.²⁸ Volgens de AFM zijn de kredietovereenkomstoverzichten niet volledig en/of niet correct.

Ferratum heeft de AFM twee samenwerkingsovereenkomsten overgelegd: de ‘Cooperation agreement for brokering of guarantees’ en de ‘Service Agreement relating to guarantees’. Beide overeenkomsten zijn namens Ferratum getekend door [A] en [C]. [B], op dat moment ook nog bestuurder van Ferratum, heeft getekend namens Global Garantie.

In de ‘Cooperation agreement for brokering of guarantees’ is tussen Ferratum en Global Garantie onder meer het volgende vastgelegd:

- *“Ferratum is entitled to a Commission of EUR 55 for each new customer (i.e. a customer who has not yet been provided a Guarantee by GG) and EUR 20 when GG is providing a Guarantee to secure performance of a Borrower to whom a Guarantee has been provided previous.”*

In de ‘Service Agreement relating to guarantees’ tussen Ferratum en Global Garantie is onder meer het volgende vastgelegd:

- *“The services provided by FERRATUM to GG shall thus contain inter alia the following elements:*
  - a. *Credit Decision Services: FERRATUM will make the credit decision on behalf of GG (...)*
  - b. *Sales Ledger Services:*
    - *FERRATUM will see to the allocation of payments (and reversals); payments are received and processed on behalf of GG. (...)*
    - *The entire outsourcing process consist of the following parts and will be effected entirely in name of GG:*
      1. *Invoicing*
      2. *SMS*
      3. *Outbound calls*
      4. *Reminder*
      5. *Payment processing*
  - c. *Amicable Collection Services: FERRATUM is taking care of amicable collection on behalf of GG.*

²⁵ 1 juni 2011 is de datum waarop Ferratum en Global Garantie een samenwerkingsovereenkomst zijn aangegaan.

²⁶ De informatie die Ferratum aan de AFM heeft gegeven met betrekking tot de verstrekte kredieten strekt tot en met 8 mei 2012.

²⁷ Zie paragraaf 2.2.3 van het onderzoeksrapport.

²⁸ Zie paragraaf 2.2.3 van het onderzoeksrapport.

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 14 van 35

d. *Any other activity which is closely related to Services.*"

"For providing the services, FERRATUM is entitled to a Fee equivalent to 8,7 € per issued loan.VAT, if applicable, shall be added to the fee." [onderstreping toegevoegd]

Op 24 augustus 2012 heeft de AFM Ferratum uitgenodigd voor een hoorzitting op 20 september 2012. Tevens heeft de AFM de beslistermijn verdaagd met zes weken.²⁹

De voorzieningenrechter van de rechtbank Rotterdam heeft op 29 augustus 2012 het verzoek van Ferratum tot wijziging van de voorlopige voorziening die de rechtbank op 2 augustus 2012 ten aanzien van de begunstigingstermijn heeft getroffen, afgewezen.

Op 6 september 2012 heeft de AFM aan Ferratum een invorderingsbeschikking³⁰ gestuurd, omdat Ferratum niet tijdig aan de last heeft voldaan. Ferratum heeft de dwangsom van € 68.000,- betaald.

Op 17 september 2012 heeft Ferratum per e-mail laten weten alsnog af te zien van de hoorzitting.

Op 5 oktober 2012 heeft Ferratum ingestemd met verlenging van de beslistermijn van twee weken.

Op 17 oktober 2012 heeft Ferratum per e-mail aan de AFM gevraagd of het mogelijk is een afspraak te maken om bij de AFM nieuwe bedrijfsmodellen met de AFM te bespreken, om verdere discussies te vermijden. De AFM heeft bij brief van 23 oktober 2012³¹ aangegeven niet in te zullen gaan op dit verzoek. Tevens merkt de AFM in dit verband op dat zij vanaf het eerste informatieverzoek van 19 juli 2011 aan Ferratum kenbaar heeft gemaakt dat zij vermoedt dat Ferratum met haar aanbiedingsactiviteiten in strijd met artikel 2:60, eerste lid, Wft handelt. Ferratum heeft haar activiteiten, met uitzondering van een deel van de maand augustus 2012 echter niet gewijzigd of gestaakt.

Op 26 oktober 2012 heeft de AFM het door Ferratum gemaakte bezwaar tegen de last ongegrond verklaard.³²

Op 26 november 2012 heeft de AFM een nieuw voornemen tot het opleggen van een dwangsom³³ aan Ferratum verstuurd wegens overtreding van artikel 2:60, eerste lid, Wft. Op 29 november 2012 heeft de AFM telefonisch contact opgenomen met Ferratum. Ferratum heeft verzocht om uitstel van de reactietermijn, zoals gesteld in het voornemen. Afgesproken wordt dat Ferratum uiterlijk op 7 december 2012 de zienswijze op het voornemen aan de AFM zal verstrekken.³⁴ Op 30 november 2012 heeft Ferratum aan de AFM laten weten dat het voor haar evenmin

---

²⁹ Kenmerk: [REDACTED]

³⁰ Kenmerk: [REDACTED]

³¹ Kenmerk: [REDACTED]

³² Kenmerk: [REDACTED]

³³ Kenmerk: [REDACTED]

³⁴ Deze afspraak is dezelfde dag per e-mail aan Ferratum bevestigd.

Datum	18 november 2013
Ons kenmerk	[REDACTED]
Pagina	15 van 35

mogelijk is om de zienswijze voor uiterlijk 7 december 2012 te verstrekken, en verzoekt om uitstel tot 10 december 2012. De AFM gaat met dit verzoek akkoord.³⁵

Op 10 december 2012 heeft Ferratum een mondelinge toelichting gegeven op haar schriftelijke zienswijze op het voornemen. Ferratum geeft aan, haar activiteiten de volgende dag te zullen staken. Zij zal dit op haar websites bekend maken. Op 11 december 2012 heeft Ferratum schriftelijk bevestigd dat zij aan het einde van de dag geen krediet meer zal aanbieden. Dit houdt echter niet in dat zij het eens is met de stelling van de AFM dat zij illegaal krediet heeft aangeboden.

Op 11 juni 2013 heeft de AFM het dossier aan de AFM overgedragen.

Bij brief van 19 juni 2013 heeft de AFM haar voornemen kenbaar gemaakt om aan Ferratum een bestuurlijke boete op te leggen wegens overtreding van artikel 2:60, eerste lid, Wft.

Bij brief van 9 augustus 2013 heeft Ferratum schriftelijk haar zienswijze op dit voornemen gegeven en financiële gegevens aan de AFM verstrekt.

1.2 Feiten die aanleiding vormen voor het besluit

In de periode van 25 mei 2011 tot en met 11 december 2012 heeft Ferratum consumenten de mogelijkheid geboden om via haar websites of per sms krediet, met een looptijd van maximaal 45 dagen aan te vragen. Voor het krediet bracht Ferratum 0% rente in rekening, maar stelde daarbij een garantstelling verplicht. De consument had de keus tussen twee soorten garantstellingen: een kosteloze persoonlijke garantstelling van een aan de consument gelieerde persoon, of een garantstelling van Global Guarantee, een onderneming gelieerd aan Ferratum. Voor een garantstelling van Global Guarantee moest een vergoeding worden betaald, waarvan de hoogte afhankelijk was van de krediet som. De consument sloot de garantstellingsovereenkomst af met Global Guarantee, maar de garantstellingskosten werden door Ferratum geïnd. Bij een persoonlijke garantstelling, die ingewikkelder was om te regelen en waarbij de garant op kredietwaardigheid werd getoetst, duurde het aanzienlijk langer voordat het krediet op de rekening van de consument werd gestort. In het geval dat een consument verzuimde op tijd aan zijn betalingsverplichting te voldoen bracht Ferratum niet-nakomingskosten (aanmaningskosten) in rekening.

2. Beoordeling

2.1 Wettelijk kader

Ingevolge artikel 2:60, eerste lid, Wft is het verboden om zonder een daartoe door de AFM verleende vergunning, in Nederland krediet aan te bieden.

---

³⁵ Op 3 december 2012.

In artikel 1:1 Wft wordt ‘krediet’ gedefinieerd als het aan een consument ter beschikking stellen van een geldsom, ter zake waarvan de consument gehouden is een of meerdere betalingen te verrichten.

Artikel 1:20, eerste lid, aanhef, sub e³⁶, Wft bepaalt dat de Wft niet van toepassing is op krediet dat (1) binnen drie maanden dient te worden afgelost en (2) ter zake waarvan slechts onbetekenende kosten bij de consument in rekening worden gebracht.

Artikel 1:20, eerste lid, aanhef, sub e, Wft is een implementatie van artikel 2, tweede lid, sub f van de Richtlijn.³⁷

Het begrip ‘onbetekende kosten’ wordt toegelicht in artikel 3 van de Richtlijn:

‘In deze richtlijn wordt verstaan onder:

(...)

g) “totale kosten van het krediet voor de consument’: alle kosten, met inbegrip van rente, commissielonen, belastingen en vergoedingen van welke aard ook, die de consument in verband met de kredietovereenkomst moet betalen en die de kredietgever bekend zijn, met uitzondering van notariskosten; dit omvat ook de kosten in verband met nevendiensten met betrekking tot de kredietovereenkomst, met name verzekeringspremies, indien, daarenboven, het sluiten van een dienstencontract verplicht is om het krediet, in voorkomend geval op de geadverteerde voorwaarden, te verkrijgen;” [onderstreping toegevoegd]

Artikel 19, tweede lid, van de Richtlijn luidt:

“Om het jaarlijkse kostenpercentage te berekenen, bepaalt met de totale kosten van het krediet van de consument, met uitzondering van kosten die hij moet betalen wegens niet-naleving van de in de kredietovereenkomst opgenomen verplichting en de andere kosten dan de aankoopprijs die hij bij het afnemen van goederen of diensten in elk geval moet betalen, ook indien contant wordt betaald.”

Artikel 22, derde lid, van de Richtlijn luidt:

“De lidstaten dragen er tevens zorg voor dat de bepalingen die zij ter uitvoering van deze richtlijn vaststellen, niet kunnen worden omzeild door overeenkomsten een bijzondere vorm te geven, met name door kredietopnemingen of kredietovereenkomsten die onder deze richtlijn vallen op te nemen in kredietovereenkomsten die, door de aard of het doel ervan, buiten de werkingssfeer ervan zouden kunnen vallen.” [onderstreping toegevoegd]

In Bijlage II van de Richtlijn, onderdeel 3, wordt onder ‘kosten van het krediet’ ondermeer verstaan:

- *“Met het krediet verband houdende kosten*
- *(...)*

---

³⁶ Artikel 1:20 Wft is gewijzigd op 1 juli 2012 (Staatsblad 2012, 610). Vóór deze periode was het bepaalde in sub e, opgenomen in sub f. Gezien het feit dat het onderzoek heeft plaatsgevonden voor 1 juli 2012 wordt in een aantal citaten nog artikel 1:20, eerste lid, aanhef, sub f, Wft aangehaald.

³⁷ *“Deze richtlijn is niet van toepassing op kredietovereenkomsten zonder rente en andere kosten, en kredietovereenkomsten waarbij het krediet binnen een termijn van drie maanden moet worden terugbetaald en slechts onbetekenende kosten worden aangerekend;”*

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 17 van 35

In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel ter implementatie van de Richtlijn (hierna de Memorie van Toelichting)³⁸ is overwogen:

“De voorgestelde uitzondering in artikel 1:20, eerste lid, onderdeel f (nieuw) dient ter implementatie van artikel 2, tweede lid, onderdeel f, van de richtlijn (uitzondering voor krediet dat binnen drie maanden moet zijn afgelost waarvoor slechts onbetekenende kosten in rekening worden gebracht). Artikel 1:20, eerste lid, onderdeel f vervangt deels de bestaande uitzondering voor krediet dat binnen drie maanden moet zijn afgelost. Onder de nieuwe uitzondering valt in ieder geval koop op rekening en afbetaling, mits tegen onbetekenende kosten en aflossing binnen drie maanden dient plaats te vinden. Het criterium << tegen onbetekenende kosten >> heeft tot gevolg dat regulier krediet met een looptijd tot drie maanden, waarvoor rente en kosten in rekening wordt gebracht, niet onder de uitzondering valt. Te denken valt aan zogenaamd <<flitskrediet>>. Flitskrediet valt door de implementatie van de richtlijn ook onder de Wet op financieel toezicht. Onder de bedoelde kosten wordt zowel rente als alle eventuele andere kosten onder welke noemer dan ook verstaan.”³⁹ [onderstreping toegevoegd]

Uit de Richtlijn, de daaruit voortvloeiende Nederlandse wetgeving, en de totstandkomingsgeschiedenis volgt dat niet onder de vergunningplicht van artikel 2:60 Wft uit kan worden gekomen door juridische constructies in het leven te roepen die de economische werkelijkheid maskeren. De AFM dient door zulke juridische constructies heen te kijken. Dit wordt in de uitspraak van de rechtbank Rotterdam van 17 januari 2013 inzake Your Finance bevestigd:⁴⁰

“Het doel van de Richtlijn is blijkens overweging 9 van de considerans onder meer dat alle consumenten in de Gemeenschap een hoog en gelijkwaardig niveau van bescherming van hun belangen genieten, terwijl uit artikel 22, derde lid, van de Richtlijn in dit verband volgt dat de bepalingen die de lidstaten ter uitvoering van deze Richtlijn vaststellen, niet kunnen worden omzeild door overeenkomsten een bijzondere vorm te geven, met name door kredietovereenkomsten die onder deze richtlijn vallen op te nemen in kredietovereenkomsten die, door de aard of het doel ervan, buiten de werkingssfeer ervan zouden kunnen vallen. Indien Your Finance zou worden gevolgd in haar betoog dat de spoedoverboeking als een onverplichte nevendienst zou moeten worden gekwalificeerd, die gelet op artikel 3, aanhef en onder g, van de Richtlijn buiten beschouwing moet worden gelaten voor het antwoord op de vraag of bij de consument onbetekenende kosten in rekening worden gebracht, zou het nagestreefde niveau van consumentenbescherming worden omzeild. Een dergelijke De interpretatie leidt voorts tot het oprekken van de uitzondering van artikel 1:20, eerste lid, aanhef en onder f, van de Wft, hetgeen strijd oplevert met artikel 22, derde lid, van de Richtlijn.

Juist gelet op het beschermingsdoel van artikel 2:60 van de Wft en de strikte uitzondering daarop ligt het niet in de rede om aan het verbod tot kredietverstrekking zonder vergunning een beperkte uitleg te geven. Zo nodig dienen de toezichthouder en de rechter door juridische constructies heen te kijken die tot gevolg kunnen hebben

³⁸ Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel tot Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, de Wft en enige andere wetten ter implementatie van de Richtlijn.

³⁹ Kamerstukken II, 2009-2010, 32 339, nr. 3, blz. 32.

⁴⁰ Rechtbank Rotterdam, 17 januari 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:BY9621, r.o. 6.2.

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 18 van 35

dat het beschermingsbereik van wettelijke bepalingen (uit de Wft) wordt omzeild (vgl. HR 24 juni 2005, LJN AT6005; HR 13 juli 2012, LJN BW4989; CBb 30 januari 2007, LJN AZ9465 en CBb 18 oktober 2011, LJN BU3246).

Mede in dit licht is de rechtbank met AFM en de voorzieningenrechter in zijn uitspraak van 16 februari 2012 (LJN BV6089) van oordeel dat de spoedoverboeking kan worden gekwalificeerd als een zelfstandig identificeerbaar product dat zich onderscheidt van de kredietverstrekking zonder spoedoverboeking. Your Finance biedt aldus twee verschillende producten aan: een kortlopend krediet zonder spoedoverboeking en een kortlopend krediet met spoedoverboeking. De rechter neemt in dit verband in aanmerking dat de consument die zeer dringend krediet nodig heeft niet vier (of de ter zitting genoemde drie) werkdagen zal kunnen wachten op betaling, zodat de keus voor een spoedoverboeking – namelijk het beschikken over krediet dat dezelfde dag nog beschikbaar is – in de rede ligt. In dit verband is ook niet zonder belang dat 90% van de consumenten die van Your Finance in de periode 25 mei 2011 tot en met 12 juli 2011 geld hebben geleend, gebruik hebben gemaakt van de spoedoverboeking. (...)

Ingevolge artikel 3 van de Richtlijn moeten ook de kosten van verplichte nevendiensten tot de totale kosten van het krediet worden gerekend.⁴¹ Dit artikel is praktisch in dezelfde bewoordingen omgezet in artikel 7:57, eerste lid sub g, en tweede lid, BW. In de Memorie van Toelichting werd ten aanzien van het tweede lid, daar nog het volgende aan toegevoegd:

*“Dit betekent dat in lid 2 onder “de kosten van nevendiensten met betrekking tot het consumentenkrediet” moet worden verstaan, de kosten die de consument maakt voor de aanschaf van een nevendienst die verplicht is in het kader van het verkrijgen van het krediet, maar die hij naast het consumentenkrediet vrijwillig bij de kredietgever of een derde afneemt.”*⁴² [onderstreping toegevoegd]

Voor de toepasselijkheid van artikel 1:20, eerste aanhef, sub e, Wft moeten de kosten van het krediet onbetekenend zijn. In de Memorie van Toelichting heeft de Nederlandse wetgever in algemene bewoordingen aangegeven waarop moet worden gelet bij de uitleg van het begrip ‘onbetekenende kosten’. Daarbij wordt onder meer opgemerkt:⁴³

“De kosten zijn in relatieve zin onbetekenend wanneer ze slechts een zeer klein percentage van het krediet bedragen. Bijvoorbeeld bij een krediet van € 2 000 is € 5 kosten in ieder geval onbetekenend. De kosten kunnen

---

⁴¹ “In deze richtlijn wordt verstaan onder:

(...)

g) “totale kosten van het krediet voor de consument: alle kosten, met inbegrip van rente, commissielonen, belastingen en vergoedingen van welke aard ook, die de consument in verband met de kredietovereenkomst moet betalen en die de kredietgever bekend zijn, met uitzondering van notariskosten; dit omvat ook de kosten in verband met nevendiensten met betrekking tot de kredietovereenkomst, met name verzekeringspremies, indien, daarenboven, het sluiten van een dienstencontract verplicht is om het krediet, in voorkomend geval op de geadverteerde voorwaarden, te verkrijgen; [onderstreping toegevoegd] Dit artikel is omgezet in artikel 7:57, eerste lid, sub g en tweede lid, BW.

⁴² Blz. 10 MvT.

⁴³ Zie pagina 32 van de Memorie van Toelichting.

echter ook in absolute zin onbetekenend zijn. Volgens overweging 13 van de preambule van de richtlijn gaat het bij deze uitzondering ook om zogenaamde «deferred debitcards». Dit zijn betaalkaarten waarbij aan de consument uitstel van betaling wordt verleend en transacties pas na afloop van de periode waarvoor een bestedingsruimte is vastgesteld worden geïncasseerd. Om voor deze uitzondering in aanmerking te komen dient de periode waarin de door de consument verschuldigde bedragen worden geïncasseerd maximaal drie maanden te bedragen en worden slechts onbetekenende kosten in rekening gebracht. Bij onbetekenende kosten in absolute zin kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een kleine vergoeding voor het gebruik maken van een klantenkaart met betaalfunctie. Debitcards worden in de praktijk gezien als een creditcard, waaraan evenwel niet de mogelijkheid tot gespreid betalen is gekoppeld. Zodra een betaalkaart wel de mogelijkheid tot gespreid betalen biedt (langer dan drie maanden) is sprake van een kredietfaciliteit en daarmee van een echte creditcard. Dat is ook het geval indien weliswaar binnen drie maanden moet worden terugbetaald maar meer dan onbetekenende kosten in rekening worden gebracht.”

De AFM vult het begrip ‘onbetekenende kosten’ blijkens haar website⁴⁴ op de volgende wijze in:

“Onbetekenende kosten in relatieve zin

De kosten zijn onbetekenend in relatieve zin, als zij maximaal 1% van de krediet som op jaarbasis bedragen. Dit percentage moet worden berekend over de periode vanaf het aangaan van de kredietovereenkomst tot het moment dat het verstrekte krediet moet worden terugbetaald. Bij een krediet dat binnen drie maanden moet worden terugbetaald (de maximale looptijd van krediet dat onder deze uitzondering kan vallen), is dat dus 0,25%.

Onbetekenende kosten in absolute zin

De kosten zijn onbetekenend in absolute zin, indien deze maximaal € 50,- op jaarbasis bedragen. Teruggerekend naar drie maanden (de maximale looptijd van kortlopende kredieten), komt dit neer op een bedrag van maximaal €12,50. En voor kredieten met een looptijd van één maand, komt dit neer op een bedrag van maximaal €4,17.”

2.2 Zienswijze Ferratum

In haar zienswijze van 9 augustus 2013 heeft Ferratum – verkort weergegeven – de volgende punten naar voren gebracht:

- **Geen sprake van een overtreding**

Garantstellingskosten

Ferratum is van mening dat zij artikel 2:60, eerste lid, Wft niet heeft overtreden. Ferratum voert hiervoor de volgende argumenten aan.

---

⁴⁴ <http://www.afm.nl/nl/professionals/diensten/veelgestelde-vragen/richtlijn-consumentenkrediet/onbetekenende-kosten.aspx>.

- De kosten voor de garantstelling van Global Garantie mogen niet bij de beoordeling worden betrokken, omdat een garantstelling van Global Garantie niet verplicht was voor het verkrijgen van krediet. Het was voor de consument evengoed mogelijk om voor een kosteloze persoonlijke garantstelling te kiezen.
- De kosten voor een nevendienst, waarbij het volledig duidelijk is dat de nevendienst niet verplicht is, en waarbij de kosten alleen verschuldigd zijn wanneer de nevendienst wordt afgenomen, mogen niet bij de beoordeling worden betrokken of er sprake is van onbetekenende kosten met betrekking tot het krediet.
- De AFM verwijst ten onrechte naar uitspraken – die niet wettelijk bindend zijn – van de minister van Financiën op bladzijde 27 van het onderzoeksrapport. De garanties waar de minister aan refereert, zijn verplicht voor het verkrijgen van een lening, terwijl een van de belangrijkste kenmerken van de kredieten van Ferratum is, dat de garantie van Global Garantie juist niet verplicht is om voor deze kredieten in aanmerking te komen. Ferratum verwijst in dit kader naar het werkdocument van 8 mei 2012 van de Europese Commissie met richtlijnen voor toepassing van de Richtlijn consumentenkrediet,⁴⁵ en citeert de commissie in het kader van de vaststelling of er wel of geen sprake is van onbetekenende kosten als volgt: *“the charges in question are those included in the total cost of credit, as defined in Article 3 (g).”* *“Further, this⁴⁶ means all the costs, including interest, commissions, taxes and any other kind of fees which the consumer is required to pay in connection with the credit agreement and which are known to the creditor, except for notarial costs; costs in respect of ancillary services relating to the credit agreement, in particular insurance premiums, are also included if, in addition, the conclusion of a service contract is compulsory in order to obtain the credit or to obtain it on the terms and conditions marketed”*. Volgens de Europese Commissie: *“Ancillary services refers to services which are auxiliary or supplementary to the credit agreement, sometimes offered in the form of cross-selling.”*⁴⁷ (...) *Examples of these services include the opening of any kind of account, insurance contracts, concierge services or loyalty programs. Insurance contracts could include credit insurance, payment protection insurance, travel insurance, purchase insurance, motor insurance or other types of insurance, sureties or guarantees.”* en *“Article 3(g) introduces two situations which determine whether the cost of ancillary services should be included in the total cost of credit. The existence of either of these two situations implies the inclusion of these costs:*
  - o *if the ancillary service is mandatory to obtain the credit or,*
  - o *if the ancillary service is mandatory to obtain the credit on the terms and conditions marketed.”*

Volgens de Europese Commissie moeten garanties worden beschouwd als nevendiensten als deze gerelateerd zijn aan kredietovereenkomsten. Garantstellingskosten moeten daarom alleen worden inbegrepen bij de totale kosten van het krediet als een dergelijke garantie verplicht is om een krediet te verkrijgen.

---

⁴⁵ Ferratum geeft geen vindplaats, maar waarschijnlijk wordt het Commission Staff Working Document, Guidelines on the application of Directive 2008/48/EC (Consumer Credit Directive) in relation to costs and the Annual Percentage Rate of charge, 8 mei 2012, SWD (2012) 128 final, bedoeld.

⁴⁶ In plaats van ‘Further, this’ staat in het voornoemde document: *“The definition of the total cost of credit is provided in Article 3 (g) as follows: ‘total cost of the credit to the consumer’ [...]*

⁴⁷ Het woord ‘products’ ontbreekt.

Nu de Nederlandse wet moet worden uitgelegd in overeenstemming met de Richtlijn, kan de AFM hiervan niet afwijken door te stellen dat de kosten voor onverplichte nevendiensten moeten worden inbegrepen bij de kosten voor het krediet.

Dit volgt ook uit de guidance van het Verenigd Koninkrijk op de voorschriften ter implementatie van de Richtlijn.⁴⁸

“On the other hand, in some cases increased charges may be payable in recognition of additional services provided – for example travel Insurance, or car breakdown cover. The question then arises whether or not the consumer could access the credit without paying these increased charges. Where the consumer could, for example, choose between payment cards attracting different fees depending on whether or not they wanted to access non-credit facilities, it may be possible to disregard the higher fees, provided that the consumer could still access the credit on the same terms without paying the higher fee and that the creditor could objectively demonstrate that the higher fees were attributable to non-credit facilities and that these were genuinely optional.”

- De AFM betoogt dat Ferratum in feite twee producten heeft aangeboden: een product met een persoonlijke garant, waaraan geen kosten zijn verbonden, en een product met een garantie van Global Garantie. Dit standpunt is onjuist en niet in overeenstemming met de uitzonderingen van de Richtlijn. De Richtlijn en de Europese Commissie geven geen enkele houvast of argument om te betogen dat, indien er een nevendienst wordt aangeboden, er een onderscheid moet worden gemaakt tussen consumenten die kiezen voor een nevendienst en consumenten die daar niet voor kiezen. Als dit wel zo was, dan zou de situatie worden gecreëerd dat, indien een consument kan kiezen voor een nevendienst, er altijd automatisch twee producten ontstaan. Dat zou erin resulteren dat het nooit meer mogelijk is een optionele nevendienst aan te bieden.

Niet-nakomingskosten

- Op pagina 36 van het onderzoeksrapport stelt de AFM dat Ferratum door de niet-nakomingskosten in rekening te brengen, geen beroep kon doen op de uitzondering van artikel 1:20 Wft, nu deze niet-nakomingskosten resulteerden in meer dan onbetekenende kosten. In dit kader verwijst de AFM naar artikel 19 van de Richtlijn. Deze benadering is onjuist.

In het Europese werkdocument van 8 mei 2012 wordt uitgelegd dat de totale kosten van het krediet: *“comprises all the range of costs that the consumer has to pay in order to access the credit or to use it, which are known (or ascertainable) by the creditor, except for notarial costs”*.

Niet-nakomingskosten vallen niet onder de kosten die de consument moet betalen om krediet te kunnen verkrijgen of te gebruiken, daarom moeten niet-nakomingskosten buiten beschouwing worden gelaten bij de beoordeling of er meer dan onbetekenende kosten voor het krediet in rekening worden gebracht. Relevant zijn

---

⁴⁸ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/34687/12-1264-consumer-credit-directive-guidance.pdf.

hier de exacte bewoordingen van de uitzondering van artikel 1:20 Wft. De woorden “in rekening worden gebracht” benadrukken dat alleen de kosten die verplicht zijn om het krediet te verkrijgen in ogenschouw moeten worden genomen. Een andere uitleg zou niet steekhoudend zijn. De uitzondering van artikel 1:20 Wft zou alleen nog in theorie mogelijk zijn; geen enkele partij zou er nog van kunnen profiteren. Alle marktpartijen willen immers een pressiemiddel om consumenten te bewegen het geleende bedrag tijdig terug te betalen.

Bovenstaande volgt ook uit de manier waarop andere landen de Richtlijn hebben geïmplementeerd. Ferratum verwijst naar The Consumer Credit Regulations 2010 van het Verenigd Koninkrijk waarin het volgende is opgenomen:

“Total charge for credit4.-

(5) The total cost of credit to the debtor shall not include-

(a) any charges payable by or on behalf of the debtor or a relative of his for non-compliance with his commitments contained in the consumer credit agreement;

(b) charges which, for purposes of goods or services, he or a relative of his is obliged to pay whether the transaction is effected in cash or on credit.

(6) In paragraph (4), the reference to an ancillary service means a service that relates to the provision of credit under the consumer credit agreement and includes in particular an insurance or payment protection policy.”

In het licht van bovenstaande is artikel 19 van de Richtlijn niet relevant voor de interpretatie van de uitzondering van artikel 1:20 Wft. Uit de bewoordingen van de uitzondering: ‘slechts onbetekenende kosten worden in rekening gebracht’, en de betekenis van ‘totale kosten van het krediet’ volgt, dat enkel en alleen de verplichte kosten die de consument moet betalen om toegang te krijgen tot het krediet, betrokken moeten worden met betrekking tot de reikwijdte van de uitzondering. Artikel 19 van de Richtlijn gaat over de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage. Dat is een ander onderwerp. Het feit dat de opstellers van de Richtlijn expliciet stellen dat niet-nakomingskosten niet moeten worden opgenomen in het jaarlijkse kostenpercentage, betekent niet dat deze kosten moeten worden opgenomen in de kosten die ‘in rekening worden gebracht’ als bedoeld in artikel 1:20 Wft.

- **Het opleggen van een boete is onredelijk**

Onduidelijke reikwijdte

Mocht de AFM toch de mening zijn toegedaan dat er sprake is van een overtreding van artikel 1:20 Wft, dan zou het volgens Ferratum desalniettemin onredelijk zijn om een boete op te leggen; Ferratum mocht namelijk redelijkerwijs aannemen dat zij haar activiteiten zonder vergunning kon voortzetten. Ferratum onderbouwt deze stellingname met de volgende argumenten

- Gedurende de periode waarvoor AFM voornemens is een boete op te leggen, was het op zijn zachtst gezegd onduidelijk hoe de nieuwe regels moesten worden geïnterpreteerd en welke kosten voor het krediet relevant waren voor de definitie van ‘onbetekenende kosten’.

- Op 6 maart 2012 heeft de AFM aan Ferratum een voornemen tot een aanwijzing om haar activiteiten te staken verstuurd. Als reactie op dit voornemen heeft Ferratum haar zienswijze gegeven, waarin zij heeft uitgelegd dat de Wft op haar niet van toepassing was, nu consumenten niet verplicht waren kosten te maken om een lening van Ferratum te verkrijgen. Met betrekking tot dit standpunt heeft de AFM om nadere informatie verzocht. Deze informatie heeft Ferratum op 24 augustus 2012 aan de AFM verstrekt. Ferratum nam aan dat de verstrekte informatie ertoe zou leiden dat haar businessmodel volgens de AFM buiten de reikwijdte van de Wft zou vallen. Nu een definitieve stellingname van de AFM uitbleef, mocht Ferratum erop vertrouwen dat haar interpretatie juist was.
- Ferratum was vastberaden om onenigheid met de AFM te vermijden. Daarom heeft de raadsman van Ferratum, namens haar op 17 oktober 2012 een e-mail gestuurd waarin Ferratum de AFM informeerde over haar intentie om in overeenstemming met de Nederlandse wet- en regelgeving te handelen; Ferratum de AFM verzocht om haar in te lichten of de informatie die Ferratum op 24 augustus 2012 had verstrekt afdoende was om te concluderen dat de Wft niet op haar van toepassing is; in de e-mails werd de AFM verder verzocht om Ferratum op de hoogte te houden over de status van het onderzoek en liet de AFM weten dat Ferratum het op prijs zou stellen om een afspraak te maken om verschillende alternatieve businessmodellen aan de AFM voor te leggen. In antwoord op het verzoek van Ferratum liet de AFM per brief van 23 oktober 2012 weten dat zij het vermoeden had dat Ferratum niet in overeenstemming met artikel 2:60 Wft handelde, en dat zij niet bereid was om een afspraak in te plannen [onderstreping Ferratum]. Het onderzoek was duidelijk nog steeds gaande. Dit betekende dat het nog steeds onduidelijk was voor Ferratum of het kon vertrouwen op haar interpretatie van artikel 1:20 Wft. Nadat de AFM Ferratum liet weten dat zij de activiteiten niet in overeenstemming achtte met artikel 2:60 Wft, staakte Ferratum haar activiteiten zo snel mogelijk (binnen drie weken na afschrift van de conclusie van de AFM).
- De onduidelijkheid van de reikwijdte van de Wft blijkt ook uit de activiteiten van andere flitskredietaanbieders die op de markt actief waren na implementatie van de Richtlijn. Ook verscheidene andere marktpartijen waren in de veronderstelling dat zij na de implementatie van de Richtlijn nog steeds onder de uitzondering van artikel 1:20 Wft vielen. Dit alles blijkt ook uit een publicatie van de AFM van 16 april 2013, waarin de AFM vermeldt dat negen marktpartijen een waarschuwing hebben ontvangen met betrekking tot hun activiteiten na implementatie van de Richtlijn.
- De AFM verwijst in het onderzoeksrapport naar de rechterlijke uitspraak inzake Your Finance.⁴⁹ Alhoewel deze uitspraak het standpunt van de AFM mogelijksterwijs bevestigd, was deze uitspraak nog niet beschikbaar gedurende de periode van de beweerde overtreding. Ferratum was dan ook niet in de gelegenheid om deze uitspraak te betrekken bij het beoordelen van haar businessmodel en de reikwijdte van de Wft.

---

⁴⁹ Rechtbank Rotterdam, 17 januari 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:BY9621.

Gelijke monniken, gelijke kappen

Gedurende de tijd dat Ferratum actief was, waren er meerdere flitskredietaanbieders actief. Voor zover bij Ferratum bekend, is er aan geen van hen een boete opgelegd. Ferratum ziet niet in waarom zij anders behandeld zou moeten worden. Het opleggen van een boete is in strijd met het gelijkheidsbeginsel. In haar zienswijze gaat Ferratum ook in op de eventuele boetehoogte en publicatie van het besluit. Ferratums standpunten hierover, worden in paragraaf 3 behandeld.

2.3 Beoordeling van de feiten

2.3.1.1 Inleiding

De AFM is van oordeel dat Ferratum in de periode van 25 mei 2011 tot en met 11 december 2012 artikel 2:60, eerste lid, Wft heeft overtreden door zonder vergunning krediet aan te bieden, terwijl de uitzondering van artikel 1:20, eerste lid, sub e, Wft niet van toepassing was. Ferratum bracht namelijk garantstellingskosten en niet-nakomingskosten in rekening. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

2.3.1.2 Het verdienmodel van Ferratum

- **Garantstellingskosten**

Ferratum heeft, nadat flitskrediet onder de reikwijdte van de Wft was gaan vallen, geen rente meer in rekening gebracht, maar heeft haar verdienmodel aangepast om de wetgeving met betrekking tot het consumentenkrediet te omzeilen. Ferratum heeft daartoe de constructie van de betaalde garantstelling opgetuigd, waarvan de kosten door de entiteit Global Guarantee in rekening worden gebracht. Zoals uit paragraaf 1 volgt, is er een sterke verwevenheid tussen Ferratum en Global Guarantee. De garantie van Global Guarantee maakte onderdeel uit van het verdienmodel van Ferratum. Door een dergelijke constructie moet worden heengekeken. Dit volgt ook uit een niet gepubliceerde uitspraak van de voorzieningenrechter Rotterdam:⁵⁰ *“Naar het oordeel van de voorzieningenrechter kunnen de activiteiten van verzoekster en [X] niet los van elkaar worden gezien en vormen zij één verdienmodel, een constructie waar AFM doorheen mag kijken. (...) Vaststaat dat tegenover het verlies van verzoekster in de periode van onderzoek van € 76.640,44, [X] een winst heeft gerealiseerd van € 446.631,-, zodat het bestaansrecht van verzoekster slechts gewaarborgd is binnen het verdienmodel. (...) Ook acht de voorzieningenrechter in dit kader van belang dat verzoekster vóór de inwerkingtreding van de Richtlijn een soortgelijk verdienmodel hanteerde en [X] in 2010, met zicht op de inwerkingtreding van de Richtlijn, is opgericht en met dezelfde feitelijke bestuurder en aandeelhouders als verzoekster in een dergelijk verdienmodel is ingevoegd.”*

De AFM verwijst in dit verband ook naar de beantwoording door de minister van Financiën op gestelde Kamervragen⁵¹ over flitskredietaanbieders.

---

⁵⁰ Voorzieningenrechter Rotterdam, 8 maart 2012, AWB 12/557.

⁵¹ Kenmerk: FM/2011/10047 U.

- 27 september 2010: “Hoe de kosten die samenhangen met het krediet worden genoemd is niet relevant. Of de kosten rente, behandelkosten of bijvoorbeeld voorrijkosten worden genoemd, doet niet ter zake voor het onder financieel toezicht vallen van het krediet. Zodra meer dan onbetekenende kosten (onder welke naam dan ook) worden gerekend, is na inwerkingtreding van de wet sprake van een krediet dat onder financieel toezicht valt.” (kenmerk: ah-tk-20102011-46)
- 1 november 2011: “Het begrip kosten betreft in dit kader alle kosten onder welke naam dan ook, dus bijvoorbeeld rente, maar ook administratiekosten, behandelingskosten en dergelijke. (...) (kenmerk: FM/2011/9876 U)
- Op 1 december 2011: “Flitskredieten zijn kredieten met een korte looptijd (minder dan drie maanden) die vaak via internet worden aangeboden. Sinds 25 mei jl. vallen ook de aanbieders van dergelijke kredieten onder de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dat betekent ten eerste dat flitskredietaanbieders een vergunning van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) moeten hebben. (...) Alleen voor kredieten met een looptijd korter dan drie maanden, waarbij niet meer dan onbetekenende kosten worden berekend, kent de Wft een uitzondering. In genoemd artikel van de Volkskrant⁵² worden verschillende flitskredietaanbieders aangehaald die hun flitskredieten zo hebben vormgegeven dat er naar hun mening geen sprake is van kosten of in ieder geval slechts van onbetekenende kosten. Ik deel die mening niet. Kosten voor het krediet zijn niet alleen rente en administratiekosten maar alle kosten die een klant maakt met welke naam dan ook, dus ook bijvoorbeeld kosten voor (versnelde) afhandeling, latere terugbetaling of verplichte borgstelling. (...) Ten tweede betekent het onder de Wft vallen van dergelijke flitskredietaanbieders dat de kredieten aan de voorwaarden die in en op grond van deze wet worden gesteld, moeten voldoen.” [onderstreping toegevoegd]

De AFM is van oordeel dat Ferratum meer dan onbetekende kosten in rekening heeft gebracht en daarom niet valt onder de uitzondering van artikel 1:20, eerste lid, aanhef, sub e, Wft. Ferratum heeft twee typen krediet aangeboden. Krediet met de kosteloze garantstelling (Product 1) en krediet met de betaalde garantstelling (Product 2). Het krediet met de betaalde garantstelling moet als een afzonderlijk product worden gezien, omdat het getypeerd wordt door andere voorwaarden. Alleen als voor de betaalde garantstelling werd gekozen kon de consument snel over het krediet beschikken. De weg van de kosteloze, persoonlijke garantstelling, was veel omslachtiger, ingewikkelder en langzamer. Dit is door Ferratum op haar websites benadrukt. Juist het gemak van het afsluiten van het krediet en de snelheid waarmee het geld naar de kredietnemer wordt overgemaakt is het aantrekkelijke van flitskrediet, en is precies waarmee Ferratum heeft geadverteerd.

Ferratum richtte zich op een doelgroep die snel geld nodig heeft en op geen andere (goedkopere) wijze aan geld kan komen, bijvoorbeeld omdat de roodstandlimiet op de betaalrekening of de creditcard limiet is bereikt, of wanneer er sprake is van een BKR-notering.⁵³ Het feit dat vrijwel alle consumenten die een kredietovereenkomst hebben afgesloten bij Ferratum voor de betaalde garantstelling hebben gekozen bevestigt dit: minimaal 95% via

⁵² T. Gualthérie van Weezel, “Geen leenrente”, maar intussen...’, *De Volkskrant* 9 november 2011.

⁵³ Zie bladzijde 15, 24 en 25 van het Eindrapport van 2 juni 2009 van het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven en Research voor Beleid: “Wat (...) flitskrediet zo aantrekkelijk maakt is vooral de “instant approval”, omdat het bedrag binnen 24 uur na de aanvraag op de rekening van de lener wordt bijgeschreven.” Vooral de snelheid waarmee het geld op de rekening wordt bijgeschreven (tussen de 10 minuten en 24 uur) zou volgens de aanbieders het flitskrediet aantrekkelijk maken.”

Ferratum.nl en 97% via Saldodipje.nl. Omdat de betaalde garantstelling een essentieel onderdeel van de kredietovereenkomst vormt, moet het krediet met de betaalde garantstelling worden gezien als een afzonderlijk product. De garantstelling van Global Garantie was een verplichte voorwaarde om het krediet op de geadverteerde voorwaarden te verkrijgen. Ferratum had het systeem zodanig ingericht dat het niet aantrekkelijk was om voor de langzame en moeilijkere weg van de persoonlijke garantstelling te kiezen (Product 1). Ferratums verdienmodel was zoals blijkt uit paragraaf 1.1.2 gebaseerd op de betaalde garantstelling en niet - of althans niet primair - zoals Ferratum op 8 november 2011 heeft verklaard, gericht op het verkrijgen van marketinggegevens. De AFM is dan ook van oordeel dat de kosten van Product 2 tot de kosten van het krediet moeten worden gerekend. Dat het krediet met een garantstelling van Global Garantie als een afzonderlijk product moet worden gezien, is in lijn met het oordeel van de rechtbank inzake Your Finance.⁵⁴

Ferratum is het met de AFM oneens dat het krediet met de betaalde garantstelling van Global Garantie als een afzonderlijk product moet worden beschouwd, en is van mening dat de garantstelling slechts een nevendienst betreft. Ook al zou de garantstelling van Global Garantie als nevendienst kwalificeren, dan nog moeten de kosten daarvoor tot de kosten van het krediet worden gerekend, omdat het in dat geval als een *verplichte* nevendienst zou kwalificeren. Zoals blijkt uit paragraaf 3, waren de Europese en Nederlandse wetgever op een dergelijke constructie bedacht en hebben kredietaanbieders de mogelijkheid ontnomen om op basis van het aanbieden van nevendiensten onder de relevante regelgeving uit te komen.

Ook het werkdocument van 8 mei 2012 van de Europese Commissie en de guidance van het Verenigd Koninkrijk op de voorschriften ter implementatie van de Richtlijn waar Ferratum zelf naar verwijst, ondersteunen dat de kosten van verplichte nevendiensten tot de kosten van het krediet moeten worden gerekend. Om door te gaan voor een onverplichte nevendienst moet het krediet volgens de guidance op dezelfde voorwaarden te verkrijgen zijn, zonder een hogere prijs te betalen, en de nevendienst moet daadwerkelijk optioneel zijn.⁵⁵

Ferratums opvatting dat het oordeel van de AFM dat er in feite twee producten zijn aangeboden ertoe leidt dat het nooit meer mogelijk is om een nevendienst aan te bieden zonder dat daarmee automatisch een nieuw product wordt gecreëerd is geen steekhoudend argument. De AFM is van oordeel dat het aanbieden van Product 1 slechts een schijnconstructie betrof, waardoor het afnemen van de zogenoemde nevendienst voor vrijwel geen enkele consument een serieuze optie was.

De kosten die voor de garantstellingen van Global Garantie moesten worden betaald, liggen zowel boven het relatieve als absolute maximum, zodat er geen sprake is van onbetekenende kosten. Het laagste bedrag dat in

---

⁵⁴ Rechtbank Rotterdam, 17 januari 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:BY9621, r.o. 6.2.

⁵⁵ *“On the other hand, in some cases increased charges may be payable in recognition of additional services provided – for example travel Insurance, or car breakdown cover. The question then arises whether or not the consumer could access the credit without paying these increased charges. Where the consumer could, for example, choose between payment cards attracting different fees depending on whether or not they wanted to access non-credit facilities, it may be possible to disregard the higher fees, provided that the consumer could still access the credit on the same terms without paying the higher fee and that the creditor could objectively demonstrate that the higher fees were attributable to non-credit facilities and that these were genuinely optional.”* [onderstreping toegevoegd]

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 27 van 35

rekening werd gebracht is € 19 euro bij een krediet van € 100,- voor 15 dagen.⁵⁶ Omgerekend is dat € 462,33 op jaarbasis (relatief gezien is dat 462,33%). Voor het hoogste bedrag dat in rekening wordt gebracht, € 276,- bij een krediet van € 800,- voor 45 dagen, is dat omgerekend € 2.165,67 op jaarbasis (relatief gezien is dat 270,71%).

Nu de kosten van het krediet, waarvan niet kan worden gezegd dat ze onbetekenend waren, verplicht waren om het krediet met de geadverteerde snelheid te verkrijgen, moeten deze kosten, anders dan Ferratum meent, bij de beoordeling of er sprake is van een overtreding van artikel 2:60, eerste lid, Wft, worden betrokken. Het feit dat het krediet met betaalde garantstelling een lening betrof die binnen drie maanden diende te worden afgelost en waarvoor 0% rente in rekening werd gebracht, maakt niet dat de uitzondering van artikel 1:20, eerste lid, aanhef, sub e, Wft, van toepassing is.

- **Niet-nakomingskosten**

De AFM is van oordeel dat de kosten die Ferratum in rekening heeft gebracht bij te late terugbetaling, tot de kosten van het krediet moeten worden gerekend. Uit de Richtlijn blijkt dat alle kosten van het krediet, behalve notariskosten, tot het krediet moeten worden gerekend.⁵⁷ In Bijlage II van de Richtlijn, onderdeel 3 staan *Kosten in het geval van betalingsachterstand*, expliciet genoemd als ‘kosten van het krediet’. Ook van belang is artikel 19, tweede lid, van de Richtlijn, waar kosten wegens niet-naleving van een in de kredietovereenkomst expliciet worden genoemd in het kader van de totale kosten van het krediet.⁵⁸ Ferratums standpunt dat dit artikel niet relevant is omdat dit artikel gaat over de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage, is onjuist. Het begrip ‘totale kosten van het krediet’ betekent volgens artikel 3, sub g, van de Richtlijn, alle kosten met uitzondering van notariskosten. Artikel 19, tweede lid, kan worden gezien als een bevestiging dat ook de kosten in verband met de niet-tijdige terugbetaling van het krediet onder de ‘totale kosten van het krediet’ vallen. De rechtbank Rotterdam is hetzelfde oordeel toegedaan inzake Your Finance: *“Het betoog van Your Finance dat op grond van artikel 3, aanhef en onder i, van de Richtlijn kosten voor niet-nakoming worden uitgezonderd van de berekening van het jaarlijks kostenpercentage treft geen doel, omdat dit kostenpercentage niet maatgevend is voor de vaststelling van de totale kosten van het krediet. Gelet op de in artikel 19, tweede lid, van de Richtlijn opgenomen zinsnede ‘de totale kosten van het krediet voor de consument, met uitzondering van kosten die hij moet betalen wegens niet-naleving van een in de kredietovereenkomst opgenomen verplichting’ moet de boete wegens niet-nakoming wel tot de totale kosten worden gerekend.”*⁵⁹

De kosten voor de aanmaningen zijn meer dan onbetekenend; ze liggen zowel boven het relatieve als absolute maximum. Bij de eerste aanmaning heeft Ferratum € 7,- in rekening gebracht. Absoluut gezien is € 7,- op een krediet van € 100,- voor 15 dagen (het laagst mogelijke leenbedrag voor de kortste termijn) beduidend meer dan

---

⁵⁶ Zie paragraaf 1.5.

⁵⁷ Artikel 3, aanhef en sub g, van de Richtlijn.

⁵⁸ Artikel 19, tweede lid, van de Richtlijn: *Om het jaarlijks kostenpercentage te berekenen, bepaalt men de totale kosten van het krediet voor de consument, met uitzondering van kosten die hij moet betalen wegens niet-naleving van een in de kredietovereenkomst opgenomen verplichting [...]*

⁵⁹ Rechtbank Rotterdam, 17 januari 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:BY9621, r.o. 8.

het maximum van € 50,- op jaarbasis⁶⁰. Omgerekend is dat immers € 170,33 op jaarbasis (relatief gezien 170,33%). Ook is € 7,- op een krediet van € 800,- voor 45 dagen absoluut gezien beduidend meer dan het maximum van € 50,- op jaarbasis. Omgerekend is dat immers € 56,78 op jaarbasis (relatief gezien 7,10%).

Als de consument niet zeven dagen na het verstrijken van de looptijd van de lening, de lening vermeerderd met de boete van € 7,- terugbetaalde, verbeurde de consument wederom een boete van € 17,-, waarmee het totaalbedrag uitkomt op € 24,-.

Absoluut gezien is € 24,- op een krediet van € 100,- voor 22 dagen beduidend meer dan het maximum van € 50,- op jaarbasis. Omgerekend wordt € 24,- voor 22 dagen immers € 398,18 op jaarbasis. Relatief gezien is € 24,- op een krediet van € 100,- voor 22 dagen (24%) ook beduidend meer dan het maximum van 1% per jaar. Omgerekend wordt € 24,- op € 100,- voor 22 dagen 398,18% op jaarbasis. Ook is € 24,- op een krediet van € 800,- voor 52 dagen absoluut gezien beduidend meer dan het maximum van € 50,- op jaarbasis. Omgerekend wordt € 24,- voor 52 dagen immers € 168,46 op jaarbasis. Relatief gezien is € 24,- op een krediet van € 800,- voor 52 dagen (3%) ook beduidend meer dan het maximum van 1% per jaar. Omgerekend wordt € 24,- op € 800,- voor 52 dagen 21,06% op jaarbasis.

2.3.1.3 Reactie op overige aspecten zienswijze Ferratum

- **Onduidelijke reikwijdte**

Ferratum stelt in haar zienswijze dat het onredelijk is om een boete op te leggen. Een van de redenen die Ferratum heeft aangevoerd is, dat het op zijn minst onduidelijk was hoe de nieuwe regelgeving moest worden geïnterpreteerd, en welke kosten relevant waren voor de definitie van 'onbetekenende kosten'. Deze onduidelijkheid blijkt volgens Ferratum mede uit het feit dat andere flitskredietaanbieders ook in de veronderstelling waren dat zij onder de uitzondering van artikel 1:20, eerste lid, aanhef, sub e, Wft te vielen. De uitspraak van de rechtbank inzake Your Finance, waarin het standpunt van de AFM mogelijk wordt bevestigd, was pas beschikbaar na de periode van de beweerdte overtreding van Ferratum. Ferratum kon deze uitspraak dan ook niet betrekken bij de beoordeling van haar bedrijfsmodel in het licht van de reikwijdte van de Wft.

De AFM is het met Ferratums redenering oneens. Al geruime tijd voordat flitskrediet onder de reikwijdte van de Wft zou vallen was bekend hoe de nieuwe regelgeving volgens de wetgever geïnterpreteerd moest worden, zoals in paragraaf 2.1 is uiteengezet. De uitspraak van de rechtbank inzake Your Finance, is op deze informatie gebaseerd. Het feit dat meerdere flitskredietaanbieders zich hebben beroepen op de uitzondering van artikel 1:20, eerste lid, sub e, Wft, bevestigt geenszins dat de nieuwe wetgeving onduidelijk was.

- **Gelijkheidsbeginsel**

Ferratum is van mening dat het in strijd zou zijn met het gelijkheidsbeginsel indien de AFM een boete aan haar zou opleggen, omdat aan de andere flitskredietaanbieders geen boete is opgelegd. De AFM is van mening dat er

---

⁶⁰ Uitgaand van een kalenderjaar van 365 dagen.

geen sprake is van een mogelijke strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel. De AFM doet onderzoek naar meerdere flitskredietaanbieders en treft waar nodig handhavingsmaatregelen.

- **Opstelling Ferratum, opstelling AFM**

Ferratum heeft in haar zienswijze aangevoerd dat Ferratum erop heeft mogen vertrouwen dat haar interpretatie van de wet juist was, nu de AFM niet met een definitief standpunt kwam nadat Ferratum de gevraagde informatie op 24 augustus 2012 aan de AFM had verstrekt. Ferratum veronderstelde dat deze informatie de AFM zou doen concluderen dat het bedrijfsmodel van Ferratum niet onder de reikwijdte van de Wft valt. De aanvullende informatie had de AFM naar aanleiding van Ferratums reactie op het voornemen van 6 maart 2012 opgevraagd. Daarnaast was Ferratum vastberaden om onenigheid met de AFM te vermijden. Daarom heeft Ferratum de AFM laten weten dat zij de intentie had om aan de Nederlandse wet- en regelgeving te voldoen. Ook heeft Ferratum aan de AFM gevraagd of de informatie die zij op 24 augustus aan de AFM had verstrekt voldoende was om te concluderen dat de Wft niet van toepassing is. Verder heeft Ferratum de AFM verzocht om haar op de hoogte te houden over de voortgang van het onderzoek en heeft Ferratum aangegeven het op prijs te stellen als de AFM een afspraak zou inplannen om verschillende alternatieve bedrijfsmodellen te bespreken met Ferratum. Een verzoek dat door de AFM niet werd ingewilligd. Daaruit kon Ferratum afleiden dat de AFM nog steeds met het onderzoek bezig was. Door dit alles was het onduidelijk voor Ferratum wat het standpunt was van de AFM en mocht zijn vertrouwen op haar eigen interpretatie van artikel 1:20, eerste lid, aanhef, sub e, Wft. Toen de AFM op 26 november 2012 haar onderzoek had afgerond en tot de conclusie was gekomen dat Ferratum vergunningplichtige activiteiten verrichtte, heeft Ferratum haar activiteiten zo snel mogelijk gestaakt.

De AFM is van mening dat Ferratum een wel heel vertekend beeld schetst en kan bovenstaande redenering niet volgen. De AFM heeft een dag na de inwerkingtreding van het flitskredietverbod contact met Ferratum gehad over de implicaties van de veranderde wetgeving. Het eerste informatieverzoek dateert van 19 juli 2011. In het informatieverzoek heeft de AFM aangegeven dat zij het vermoeden had dat Ferratum vergunningplichtige activiteiten verrichtte. Van enige intentie om aan de Nederlandse wet- en regelgeving te voldoen, heeft Ferratum volgens de AFM geen blijk gegeven. Ferratum weigerde de gevraagde informatie te verstrekken. Op 10 oktober 2011 heeft de AFM een rappel informatieverzoek verstuurd, waarin zij Ferratum verzocht om voor 16 oktober 2011 te reageren. Pas op 8 november 2011 heeft de AFM een reactie op het informatieverzoek ontvangen. Deze reactie was ondeugdelijk en vormde voldoende aanleiding voor de AFM om eerste voornemen tot een last onder dwangsom uit te brengen, waarin zij haar standpunt duidelijk naar voren heeft gebracht. In dit voornemen heeft de AFM Ferratum de gelegenheid gegeven om voor 12 maart 2012 haar zienswijze te geven. Deze termijn heeft de AFM tot drie maal toe verlengd. Ook de termijn voor het beantwoorden aan het aanvullend informatieverzoek werd op verzoek van Ferratum verlengd. Een toereikende reactie bleef wederom uit. Daarop heeft de AFM Ferratum twee maal de kans gegeven om aan het aanvullend reactieverzoek te voldoen. Een reactie bleef uit. Daarop legde de AFM de last op, waar tegen Ferratum in bezwaar is gegaan en de voorzieningenrechter heeft verzocht om schorsing tot zes weken na de beslissing op bezwaar. De voorzieningenrechter heeft het verzoek afgewezen. Daarop heeft Ferratum haar activiteiten kortstondig gestaakt, in de veronderstelling dat zij daarom niet aan de last zou hoeven voldoen. Pas nadat Ferratum de voorzieningenrechter opnieuw had verzocht de begunstigingstermijn van de last te schorsen, en nadat Ferratum € 68.000,- aan dwangsommen heeft verbeurd, heeft zij de in de last opgevraagde informatie aan de AFM verstrekt. Na dit alles heeft Ferratum aan de AFM verzocht verschillende bedrijfsmodellen met elkaar door te nemen. Ferratum verwijt de AFM dat zij hier geen

gehoor aan heeft gegeven. De AFM wijst er in dit verband op dat Ferratum als professionele aanbieder van krediet een eigen verantwoordelijkheid heeft voor het naleven van de bij of krachtens de Wft gestelde bepalingen. Ferratum heeft er keer op keer blijk van gegeven hieraan niet te voldoen. Op 26 november 2012 heeft de AFM een tweede voornemen verstuurd. De termijn die daarin voor het indienen van de zienswijze werd gesteld heeft de AFM twee maal verlengd. Op 11 december heeft Ferratum uiteindelijk haar activiteiten gestaakt. Het is de AFM niet duidelijk waarom, indien Ferratum de mening was toegedaan dat zij geen vergunningplichtige activiteiten verrichtte, en onenigheid met de AFM wilde vermijden, de gevraagde informatie niet onmiddellijk aan de AFM heeft verstrekt. Evenmin valt in te zien dat het uitblijven van een onmiddellijke stellingname met betrekking tot het bedrijfsmodel van Ferratum door haar mocht worden opgevat als een instemming met de interpretatie van Ferratum.

3. Besluit

3.1 Besluit tot boeteoplegging

3.1.1 Inleiding

Op grond van het voorgaande heeft de AFM besloten om aan Ferratum een bestuurlijke boete op te leggen omdat Ferratum in de periode van 25 mei 2011 tot en met 11 december 2012 zonder vergunning krediet heeft aangeboden.⁶¹ Dit is een overtreding van artikel 2:60, eerste lid, Wft.

3.1.2 Hoogte van de boete

Voor overtreding van artikel 2:60, eerste lid, Wft geldt op grond van artikel 1:81, eerste en tweede lid, Wft en 10 van het Besluit bestuurlijke boetes financiële sector (Bbbfs) als een overtreding van de derde categorie waarvoor een basisbedrag van € 2.000.000,- geldt. Dit basisbedrag kan ingevolge artikel 2, eerste lid, Bbbfs worden verlaagd of verhoogd met ten hoogste 50 procent indien de ernst en duur van de overtreding een dergelijke verlaging of verhoging rechtvaardigt. Het basisbedrag kan vervolgens op grond van het derde lid van artikel 2 Bbbfs wederom met ten hoogste 50 procent worden verlaagd of verhoogd, indien de mate van verwijtbaarheid van de overtreder een dergelijke verlaging of verhoging rechtvaardigt. Voorts wordt er bij het bepalen van de boetehoogte, op grond van artikel 4, eerste lid, Bbbfs, rekening gehouden met de draagkracht van de overtreder.

Ernst/ duur

De AFM is van oordeel dat een verhoging van het basisbedrag met 25% vanwege de ernst en duur van de overtreding gerechtvaardigd is. Ferratum is meer dan anderhalf jaar in overtreding geweest. Ferratum stelt dat zij van 25 mei 2011 tot en met 8 mei 2012 in totaal 58.026 kredieten heeft verstrekt, maar gezien het feit dat Ferratum tot 11 december 2012 krediet heeft aangeboden, moet dit aantal over de gehele periode aanzienlijk hoger liggen. Door de consumentenkredietregels met voeten te treden, waarbij Ferratum niet alleen meer dan onbetekenende

---

⁶¹ De AFM heeft de bevoegdheid om een boete op te leggen op grond van artikel 1:80, eerste lid Wft.

kosten in rekening heeft gebracht, maar het maximale kredietvergoedingspercentage⁶² (thans 15 procent op jaarbasis) ruimschoots heeft overschreden, kwalificeert de overtreding als ernstig. Daar komt nog bij dat Ferratum heeft geprofiteerd van de kwetsbare positie van consumenten van wie verondersteld mag worden dat zij niet op reguliere wijze, bijvoorbeeld door roodstand op de betaalrekening, of door gebruik te maken van een credit card, aan een gunstigere lening konden komen. De kans is groot dat financieel kwetsbare consumenten door voornoemde handelwijze dieper in de schulden zijn geraakt.

De praktijken van Ferratum hebben het vertrouwen in de financiële markt met betrekking tot krediet geschaad. De misstanden omtrent flitskredieten zijn uitvoerig in de media besproken en uitgebreid in de Tweede Kamer aan bod gekomen. Tevens is er sprake van oneerlijke concurrentie, omdat Ferratum geen toezichtskosten betaalde en het maximale kredietvergoedingspercentage omzeilde. Al deze factoren zijn zodanig ernstig, dat de AFM een verhoging van het basisbedrag met 25% op zijn plaats acht.

Mate van verwijtbaarheid

De AFM is van oordeel dat een verdere verhoging van het basisbedrag met 25% op zijn plaats is vanwege de mate van verwijtbaarheid van Ferratum. Ferratum heeft geanticipeerd op het verbod op flitskredieten door haar verdienmodel aan te passen. Met deze alternatieve constructie heeft Ferratum gepoogd de nieuwe wet- en regelgeving en het toezicht van de AFM ten aanzien van het consumentenkrediet te omzeilen. De AFM is direct na implementatie van de Richtlijn met Ferratum in contact getreden om te spreken over de gevolgen van de implementatie. De AFM acht het bijzonder verwijtbaar dat Ferratum de AFM gedurende lange tijd onvolledig heeft geïnformeerd over haar verdienmodel. Ferratum deed voorkomen dat haar onderneming slechts gericht was op het verkrijgen van marketinggegevens en niet (ook) op het behalen van winst door middel van kredietverstrekking. Hierbij heeft zij bewust buiten beschouwing gelaten dat een aan haar gelieerde groepsmaatschappij, te weten Global Guarantee, wel degelijk winst behaalde door het verlenen van garanties. Deze winsten werden door Global Guarantee deels teruggestort in de vorm van service fees en dergelijke. Al met al is er sprake van een verhoogde mate van verwijtbaarheid waardoor die een verdere verhoging van het basisbedrag met 25% rechtvaardigt.

Draagkracht

Uit de gegevens die Ferratum heeft verstrekt, blijkt dat zij momenteel 1,5 fte in dienst heeft en per 31 december 2012 een eigen vermogen heeft van [REDACTED]. Op de balans staat onder meer een schuld van [REDACTED] aan 'Group Companies'. Ferratum heeft nagelaten een winst- en verliesrekening over 2012 te overleggen, zodat de AFM niet exact kan beoordelen waarop die schuld betrekking heeft. Wel constateert de AFM dat Ferratum over 2012 een winst heeft behaald van [REDACTED] (terwijl die in 2011 nog [REDACTED] bedroeg) en dat haar eigen vermogen in dat jaar is geslonken met [REDACTED]. Tegenover die winst van [REDACTED] staat een onttrekking aan het vermogen van Ferratum in 2012 van [REDACTED]⁶³. Op basis van de – onvolledige – gegevens die Ferratum heeft verstrekt, concludeert de AFM daarom dat die schuld van [REDACTED] voor een gedeelte van [REDACTED] betrekking moet hebben op een aangegane verplichting om dividend uit te keren aan de aandeelhouder. Het restant van

⁶² Artikel 4 Besluit kredietvergoeding.

⁶³ [REDACTED]

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 32 van 35

[REDACTED] ziet op overige, niet door Ferratum verklaarde verplichtingen aan ‘Group Companies’.
De omvang van het eigen vermogen vóór dividenduitkering en niet verklaarde verplichtingen in aanmerking nemende, acht de AFM een tot € 300.000,- verlaagde boete passend.

De AFM ziet geen aanleiding om dit bedrag verder te verlagen op basis van geringe draagkracht, waarop Ferratum zich beroept. In het licht van de bovengenoemde onttrekking aan haar vermogen van minimaal [REDACTED] in 2012, is de AFM van oordeel dat het voor eigen rekening en risico van Ferratum moet zijn, als zij door een boete van € 300.000,- in financiële problemen zou raken. Bovendien blijkt uit de door Ferratum verstrekte stukken dat zij haar schuld van [REDACTED] aan ‘Group Companies’ in de eerste helft van 2013 volledig heeft afgelost, hetgeen erop wijst dat zij ook een boete van € 300.000,- zou moeten kunnen voldoen.

Conclusie

Op grond van het voorafgaande stelt de AFM de boete vast op € 300.000,-.

Betaling van de boete

Ferratum moet het bedrag binnen zes weken overmaken op bankrekening [REDACTED] ten name van AFM te Amsterdam, onder vermelding van factuurnummer [REDACTED]. Ferratum ontvangt geen afzonderlijke factuur voor dit bedrag.

De boete moet worden betaald binnen zes weken na de datum van dit besluit.⁶⁴ Als Ferratum bezwaar maakt tegen dit besluit wordt de verplichting om de boete te betalen geschorst totdat op het bezwaar is beslist. Die verplichting wordt ook geschorst als Ferratum na de bezwaarprocedure in beroep gaat, totdat op het beroep is beslist.⁶⁵ Over de periode dat de verplichting om de boete te betalen is geschorst, moet Ferratum wel wettelijke rente betalen.⁶⁶

3.2 Besluit tot openbaarmaking van de boete

Omdat de AFM aan Ferratum een boete oplegt voor de overtreding van artikel 2:60, eerste lid Wft, moet de AFM het besluit tot boeteoplegging openbaar maken, nadat dit definitief is geworden (nadat het niet langer mogelijk is om bezwaar of beroep in te stellen).⁶⁷ Ook moet de AFM het besluit al eerder openbaar maken, namelijk vijf werkdagen nadat dit aan Ferratum is toegestuurd.⁶⁸

In haar zienswijze heeft Ferratum bezwaar gemaakt tegen publicatie van het boetebesluit en met name tegen de verschillende media die de AFM heeft aangekondigd te gaan gebruiken. Ferratum ervaart dit als een disproportionele, punitieve maatregel. Publicatie via de website van de AFM zou volgens Ferratum afdoende

---

⁶⁴ Dit volgt uit artikel 4:87, lid 1 en de artikelen 3:40 en 3:41 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

⁶⁵ Dit volgt uit artikel 1:85, lid 1, Wft.

⁶⁶ Dit volgt uit artikel 1:85, lid 2, Wft.

⁶⁷ Dit volgt uit artikel 1:98 Wft.

⁶⁸ Dit volgt uit artikel 1:97, eerste lid Wft.

moeten zijn om de consumenten te informeren, nu zij met haar activiteiten is gestopt en derhalve geen producten en diensten meer aanbiedt op de Nederlandse markt.

De wetgever heeft het openbaar maken van bestuurlijke boetes verplicht om deelnemers op de financiële markten te waarschuwen. Dit in het belang van de ordelijke en transparante financiële marktprocessen, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en de zorgvuldige behandeling van cliënten.⁶⁹ De AFM kan slechts afzien van openbaarmaking, als die in strijd is of zou kunnen komen met het doel van het door de AFM uit te oefenen toezicht op de naleving van de Wft.

Van dat laatste is naar het oordeel van de AFM geen sprake. In de door Ferratum aangevoerde argumenten ziet de AFM voorts geen aanleiding om af te wijken van haar standaardwijze van publicatie, zoals aangekondigd in het boetevoornemen. Het doel hiervan is om een breed publiek te bereiken. Van openbaarmaking na bekendmaking van het boetebesluit kan daarom niet worden afgezien. Het individuele belang van Ferratum kan in dit verband niet tot een andere uitkomst leiden.

De AFM publiceert de volledige tekst van het boetebesluit (met uitzondering van vertrouwelijke informatie) op haar website, onder begeleiding van een persbericht met de kern van het boetebesluit. Van het persbericht zal tevens een Engelse vertaling worden opgenomen. Ook wordt een bericht over de boete opgenomen in de periodieke AFM-nieuwsbrieven (consumenten/professionals), en wordt een bericht op Twitter geplaatst. De AFM kan daarnaast het besluit publiceren door middel van een advertentie in één of meer landelijke dagbladen.

De bijlage bij dit besluit bevat de volledige tekst van het besluit dat op de website van de AFM openbaar zal worden gemaakt, geschoond van vertrouwelijke informatie. Mocht u van mening zijn dat er desondanks vertrouwelijke tekst in staat die geschoond zou moeten worden, dan verneemt de AFM dat graag zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 3 werkdagen na bekendmaking van dit besluit.

De volgende basistekst wordt in het te publiceren persbericht en/of de advertentie opgenomen:

“AFM legt boete op aan Ferratum voor aanbieden van flitskrediet zonder vergunning

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft op 18 november 2013 een bestuurlijke boete van € 300.000,- opgelegd aan Ferratum Netherlands B.V. De boete is opgelegd, omdat Ferratum van 25 mei 2011 tot en met 11 december 2012 flitskrediet heeft aangeboden zonder te beschikken over de daartoe benodigde vergunning. Dat is een overtreding van de Wet op het financieel toezicht (artikel 2:60, eerste lid, Wft).

Consumenten konden via de websites www.ferratum.nl en www.saldodipje.nl van Ferratum snel geld lenen tegen hoge kosten. Ferratum adverteerde dat er geen kosten voor het krediet in rekening werden gebracht. In werkelijkheid moesten consumenten wel degelijk hoge kosten betalen. Om voor krediet in aanmerking te komen, stelde Ferratum namelijk een garantstelling verplicht. Alleen als de consument koos voor een betaalde garantstelling van Global Guarantee, een aan Ferratum gelieerde partij, kon hij snel en gemakkelijk over krediet

---

⁶⁹ Vergelijk PG 29708, nr. 19, p. 301-303, p. 420-421, nr. 20, p. 30 en nr. 39, p. 8-10.

beschikken. [REDACTED] Verder werden er hoge aanmaningskosten in rekening gebracht, wanneer iemand zijn krediet niet tijdig terugbetaalde.

Sinds 25 mei 2011 is het verboden om flitskredieten aan te bieden zonder vergunning van de AFM. De AFM is van mening dat Ferratum niet is uitgezonderd van deze vergunningplicht.

Het gaat om een ernstige overtreding. Met het aanbieden van de kortlopende kredieten heeft Ferratum forse bedragen verdiend. Ferratum heeft doelbewust geprobeerd om de wet- en regelgeving ter bescherming van de consument te omzeilen, waardoor ze de consument hoge kosten in rekening kon blijven brengen. Daar komt nog bij dat Ferratum heeft geprofiteerd van een groep kwetsbare consumenten die niet op reguliere wijze, bijvoorbeeld door roodstand op de betaalrekening of door gebruik te maken van een credit card, aan een gunstigere lening kon komen. Hierbij bestond het risico dat deze consumenten steeds dieper in de schulden kwamen.

Aanbieders van flitskredieten hebben een vergunning nodig als ze meer dan onbetekenende kosten in rekening brengen. In dat geval mogen ze geen tarieven in rekening brengen die hoger zijn dan het maximale wettelijke rentepercentage van 15 procent. Een vergunning biedt extra bescherming aan consumenten. Voordat de AFM een vergunning verleent, toetst zij onder meer of een onderneming voldoet aan de eisen van betrouwbaarheid, deskundigheid en integriteit. Bovendien moet een onderneming met een vergunning zich houden aan de zogenoemde doorlopende gedragsregels. Deze gaan onder meer over een zorgvuldige dienstverlening aan consumenten.

Voor deze overtreding geldt een basisbedrag van € 2.000.000,-. Het basisbedrag kan worden verhoogd of verlaagd als de ernst of duur van de overtreding, of de mate van verwijtbaarheid daartoe aanleiding geven. In dit geval ziet de AFM aanleiding het basisbedrag met 25% te verhogen op grond van de ernst van de overtreding en met 25% te verhogen op grond van verwijtbaarheid. Bij het vaststellen van de hoogte van de boete houdt de AFM ook rekening met de draagkracht van de overtreder. De draagkracht van Ferratum is in deze zaak reden om de boete vast te stellen op € 300.000,-.

Het in het besluit vervatte oordeel van de AFM kan door belanghebbende(n) ter toetsing aan de rechter worden voorgelegd. Het volledige besluit kunt u hiernaast in PDF-formaat downloaden. Bij vragen of klachten kunt u contact opnemen met het Meldpunt Financiële Markten van de AFM: 0900-5400 540 (0,05 euro per minuut).

De AFM bevordert eerlijke en transparante financiële markten. Wij zijn de onafhankelijke gedragstoezichthouder op de markten van sparen, lenen, beleggen en verzekeren. Wij bevorderen eerlijke en zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, particuliere beleggers en (semi-)professionele partijen. We zien toe op een eerlijke en efficiënte werking van kapitaalmarkten. Ons streven is het vertrouwen van consumenten en ondernemingen in de financiële markten te versterken, ook internationaal. Op deze manier draagt de AFM bij aan de stabiliteit van het financiële stelsel, het functioneren van de economie, de reputatie en de welvaart van Nederland.”

Let op: De AFM kan, al naargelang de omstandigheden op het moment van publicatie, bovengenoemde publicatietekst wijzigen of aanvullen.

Datum 18 november 2013
Ons kenmerk [REDACTED]
Pagina 35 van 35

Publicatie vindt niet eerder plaats dan nadat vijf werkdagen zijn verstreken na de dag waarop het besluit tot boeteoplegging aan Ferratum bekend is gemaakt. De publicatie wordt opgeschort als Ferratum verzoekt om een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 Awb. Publicatie wordt dan in elk geval geschorst, totdat de voorzieningenrechter een uitspraak heeft gedaan.

Als Ferratum om een voorlopige voorziening vraagt, verzoekt de AFM dit per e-mail [REDACTED] aan haar door te geven. Als u hier niet toe overgaat, zal de AFM de boete openbaar maken op de wijze als hiervoor toegelicht. Ook vraagt de AFM Ferratum het verzoek om voorlopige voorziening per fax toe te sturen (faxnummer [REDACTED]).

Over de publicatie op grond van artikel 1:98 Wft zal de AFM een beslissing nemen, zodra het boetebesluit definitief is geworden.

4. Hoe kunt u bezwaar maken?

Iedere belanghebbende kan tegen deze beschikking bezwaar maken door binnen zes weken na bekendmaking daarvan een bezwaarschrift in te dienen bij de AFM, t.a.v. Juridische Zaken, Postbus 11723, 1001 GS, Amsterdam. Een bezwaarschrift kan ook per fax (faxnummer 020-797 3835), per e-mail (e-mailadres bezwarenbox@afm.nl) of met het bezwaarformulier op de website van de AFM (www.afm.nl/bezwaar) worden ingediend. Aan deze elektronische verzending stelt de AFM nadere eisen die op haar website worden toegelicht. Een van die eisen is dat een bezwaarschrift niet aan andere AFM faxnummers of AFM e-mailadressen dan de hier genoemde kan worden gestuurd. De AFM neemt het bezwaarschrift alleen inhoudelijk in behandeling als aan deze eisen is voldaan.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

[was getekend]
Assistent boetefunctionaris

[was getekend]
Plaatsvervangend boetefunctionaris